

309722 | ప తి ది న ము | ప క టిం ప (బ డు ను

VOL. 6. చెన్న పట్టణము 1919వ సం॥ ఆక్టోబరు నెల 31 వ తేది శుక్ర వారము NO. 174
నంపుటము. ౬ } సిద్ధాద్ధి వామ నం వత్స ర కా క్తీ క మా స శుద్ధ అష్ట మి ర. } సంచిక ౧౭౪

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి చెక్కినది.
ఇతర వీధిమైవ నొప్పులను కూడ
మా అమృతాంజనమును వాడి
వంతమాత్రమున నయమగును.
మలభ వెల 0.8-0 అణాలు.

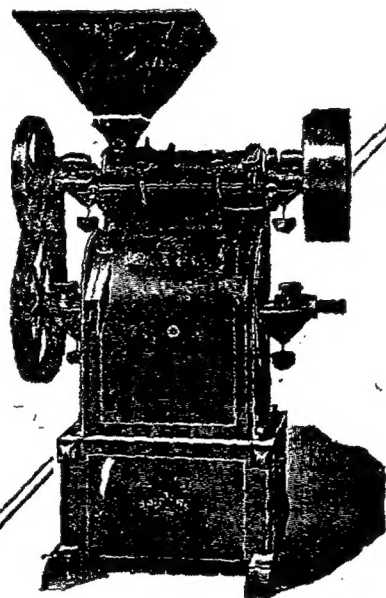

మోహినితైలము రు 0-12-0

తామర తైలము 0-6-0

దంతచూర్ణము 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

Genuine Engelberg Rice Hullers

are in use in every Rice Milling District in India, and are giving satisfaction wherever installed.

We prepare and submit estimates for all sizes of Rice Mills equipped with Engelberg Hullers, and Shellers, and driven either by our own well-known Steam Plants or BLACKSTONE Liquid Fuel Engines.

Note.—Genuine Engelberg Machinery and the Spare Parts for same, can be had only from us, as we are Sole Agents and Distributors.

MARSHALL, SONS & CO. (India), Ltd., Engineers

9 Second Line Beach, Madras (P.O. Box 141)

and at BOMBAY, CALCUTTA, BEZWADA, LAHORE and TANJORE

న మ్మ క ము

నచ్చనిది వెంటనే వాపీను పుచ్చుకొనెదము.
బంగారు, వెండి, రాళ్ళనగలు
ఉమ్మిడి - రామయ్య శెట్టి,
గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,
నగలవ ర్రకులు, మదరాసు.

నగలు వాణ్యముగాను, పూచీతోడను సరియైన ధర
లకు విక్రయించబడును. రయోరస లేనివాటిని అతి కి
ప్రముగా కాలతొమనములేక రయోరసలేక ఇవ్వబడు
ను. ఒకసారి అర్జరుయిచ్చి నగలు రయోరస చేసుకొన్న
వారికి నమ్మకవిషయము లేదును. (1842)
కొర కాం బి— ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము
అంతకు అరవితరణమును. వెల 0.4-0 పాస్త్రీక కలు.
అంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

మిక్కిలి ప్రశస్తిమైన కరిమశ్రద్ధవ్యము
ఓటో దిల్ల హారు (రెజిస్టర్)

కరిమశ్రద్ధవ్యముల కన్నిటికీ నిది రాజు

ఇండియాలోనే ఉన్నందు జరిగిన అన్ని ప్రదర్శనములందును చాల
వరికములును ప్రకంసా కరములు నియోజింపబడినవి.

దీనిలో సారాయి సంబంధ మేమియును లేదు గాన ఆచార
వరులందరూనుగాద దీనిని నిరభ్యంతరముగ నుపయోగింపవచ్చును. ము
విధములగు పుష్పముల నుపాసన దీనియందు గలదు. ఒకటిరెండు
చుక్కలు శేబురముమీద వేసిన చాలును. అప్పుడే శోనితెచ్చిన
పువ్వులవలన వ్యాపించు కరిమశ్రద్ధవ్యమున కరిమశ్ర ముతమిరముగ
వ్యాపించుచుండును. దీని నుపాసన నిలచునంతకాలము మరయే పరి
మళద్రవ్యమునకును నిజమదు. వెన్నెనైజా (ఆరఅవుక్కుయిడ్డి) రు 2-0-0
మధ్యనైజా రు 0-12-0 ఇన్నునైజా రు 0-8-0 వి.పి. చార్జ్ రు 0-5-0.
మొత్తమునందు కొరకనివో (కేండ్ సోల్) ఏజెంట్లకు వ్రాయుడు.

అంగ్లో ఇండియను డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ,
(D 126 W 100) 155 జమ్మనపేట, హైదరాబాదు.

అమృతాంజనం డిపోవారి ఔషధాలయమునందు అమృతాంజనం, తామరతైలము, మోహినితైలము, దంతచూర్ణము మొదలగు ముఖ్యోషధములే గాక, ఇతరము లగు మందులు కూడ అనేకము లున్నవి. కావలసినవారు కేటలాగును తెప్పించి చూడవచ్చును. కేటలాగునకు వ్రాసినచో తక్షణం పంపెదము.

మానవసంఘములు

ప్రాణము పోసికొనుట.

IV

ఉత్తమపురుషులవలన అంతర మెత్తి పోవడము. చక్కటి భావము కలిగిన దుకునెడము. అంతరము పోవడమున కనుక ప్రాణము పోవడము యంతరము కలుగు గాని లేనిచో ప్రాణము పోయెను ఎవరికి ఎట్లు? బలము లేకున్నట్లు ఎట్లు? మానవుని అంగములు పుట్టిన వెంటనే కచ్చు చున్నవి. ప్రాణముతో పోవుచున్నవి. కాని, జాతీయ పురుషులకు రూపకల్పన ఇచ్చిన వెంటనే లింగకల్పనను నిజమైతే అమర్చుకొని యంతరమేలేదు, బలమేలేదు, కత్తియేలేదు. కవులుగాయకులు మానవరాజులకు కరుణలను నిచ్చి ఆతలను పుట్టించగలరు. ప్రజాభివృద్ధికి పురుషులలోనికి పరువెత్తించగలగునది వారుకాదు. వేదాంతముకాదు. అట్లు చేయగలగువారే కర్మయోగులు. శ్రీ కృష్ణుడు నెహలియను నంటివారే కర్మయోగులు. కాని, వారు చేయుచున్న మేమి? నూచెట్లయి ఇంకమొకరు కత్తినిచ్చినట్లు జనములకు కత్తి నీయగలరు. కవులు భావలోని పదములను అలంకరించి కత్తి భూయస్యుడగా నెట్లు చేయగలరో, గాయకులు గాన ప్రాసాద్యముతో కత్తి భోధన నెట్లు చేయగలరో, వీరనాయకులు ప్రజలనులవలన చక్రాకారములగా అలంకరించి, అట్లే కత్తి కూడ లిని దెప్పించగలరు కేలము? రణరంగములోని ఉదాహరణములను దీయ నవలయులేదు. కాంతి సమయములో నైనను జాతీయపురుషుడు ఆరోగ్యగుడుకై ఉండుటకు అంగములు సుభిక్షమైనవాడుగా నుండవలెను. ఇంగ్లాండులో అమెరికాలో కార్మికులు మంచిసంఘభావముతో కత్తిని కలిగియున్నాడు. నానాదేశములలోను క్లబ్బులు కలసమందిరములు రాజకీయ మత సంఘములు నాటకములు ఇది మొదలగునది కత్తి కూడలికి మార్గములుగా కనిపించుచున్నవి. హిందూజాతీయము గురించి ఆలోచించినచో ఎక్కువగా భోధకడగలదు.

జాతీయ మహాసభాసంఘములు కలువోట్ల ఆసభాత్వ ప్రసారము ఏమి కలిగినను కూడి కొంచెముగనో గొప్పగనో కల్పించుచుండును. స్వారాజ్యసంఘములు, దివ్యజ్ఞాన సంఘములు, రామకృష్ణ సంఘము, తిలక్ సంఘములు, గంధీ సంఘములు, చిన్నెంట్ల సంఘములు, బేర్సెన్సన్ సంఘములు బ్రాహ్మసమాజ సంఘములు, ఆర్యసమాజ సంఘములు, భారత ధర్మమహామండలి సంఘములు, హిందూ మిషనరీ సంఘములు, భారత సేవక సంఘములు, మతమందిర సంఘములు, సంగీత సంఘములు, సారస్వత సంఘములు, ఆయుర్వేద సంఘములు, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మకేతర సంఘములు, సహతన ధర్మ సంఘములు, నాటక సంఘములు, వార్తాపత్రికా సంఘములు, కాంతిస్థాన సంఘములు, కార్మిక సంఘములు, ఆంగ్లో ఇండియన్ సంఘములు, శ్రీ సంఘములు, విద్యార్థి సంఘములు మొదలగు వివిధములగు సంఘములు బయటజేరి కత్తి కూడలికిను సంపాదించుచున్నవి. సంఘాకర్త కలాముగే అను సామెతనే స్థిరపరచుచున్నది. మనము వెనుక అనుకొనినట్లే ప్రతిసంఘమును వ్యక్తులతో ఏర్పాటు కాలుదుటగాని లేక వ్యక్తులతో సాగించబడుటగాని సాగుచున్నది. అంతర స్థాపనకు ఇదియే మూలము కాని ఇన్ని సంఘము లన్నిటిలో ఈ అంతర స్థాపన మూలము అందరికంటె ఎక్కువగా తెలిసిన చీనెంటుకంటె కేరులేనిది ప్రాయముట నేను సంకలించును. చీనెంటుకు ఆ కత్తి చాలాకలదు. పాశ్చాత్య సాహిత్య యాటకు అచ్చటి పరిపాలనా చక్రములలోని రహస్యములను గుర్తెగియుండుటచే అంత చాచకల్యముగా పనిచేయగల దుకునెడము. హైందవుల స్థితిగతులను గమనించెదము. ఇచ్చటి నాయకు లందరును భావోద్వేగ పురుషులు గాని ఒక్కరును సరియైన నాయకుల కులములు తెలిసినవాడుకాదు. అందులో కొందరు మహాత్ములకు సమానులు. అందుచే మన కత్తి అంజులకు ఆర్జును. కొందరు సంఘసాధరత్వమునకై నిజముగా పరివర్తించువారుకలరు. వారు మన కేరీమకు ఆర్జును. కొందరు కేరీధర్మతో విశోషియలకు దీనిపోవువారు గారు. వారు మనతోద్బాటుకు ఆర్జును. కొందరు కత్తిని బృంధము మాకొనుటకు తెలిసిన వారే భావోద్వేగ పురుషులు లగుటచే కాంతమిని నిలవలేక, గంధీమట్టుకు కాంతిని నిలవగలగును, కాని ఉదాహరణముతో చూడగలగునంత ఇతరులను చక్రములుగా కూర్చిపెట్టుటకు ఇంకను కత్తిచాలదు. ఆవిషయములో ఇంకను బాబుదనియే చెప్పవచ్చును కాని ఇతరులందరి కన్నులు ఆరదే మెరుగు.

ఇచ్చట పరిభాషనిమయ మొకటి గమనింప కలసియున్నది. పూర్వము కేరీయలు బుగ్గులు రామానుజులు మొదలగు వారు కత్తిని బృంధము చేసిరి. అది మొదలు హిందూజాతీయములో విద్యార్థులంతయు కేరీ అవతరింప లేదు. విద్యార్థులు పరువార రామదాసు నానక్ గురుగోవింద్ మొదలగువారు బుగ్గులకై గాని కేరీయలలోను బుగ్గులకై గాని విద్యార్థులలోను రామదాసుగోను పోల్చదగిన వారు చాలారు. దయానంద సరస్వతి, రామమోహనరామ, కేరీక నెల్సన్, రామకృష్ణ పరమహంస, విశ్వేశ్వరనాథ, గోరాల

కృష్ణ గొట్టే మొదలగువారు సందోమ్యుడన కలాపారమున బయటజేరిగారి అచ్చటి హిందూజాతీయినిబట్టి వారి కత్తికి మించిన కార్యమునకు గడగిరి. ఇప్పుడే అయినచో అందులో కొందరు కాకపోయినను కొందరయినను చాలమూర్ఖములు చేయగలిగివారే.

వై భోధకారులలో ఒక్కగొట్టేకన్న అందఱును సామాన్యముగ సరిపోవులయు యుండిరి. మతోద్వేగము కలిగిన వారు సాధారణముగ ఎక్కువ తెలివిగా నుండెదరు. బెనెంటుకూడ అందుకనియే తక్కినవారికన్న పెక్కువ సమర్థుల కలిగియున్నది. గోకలే గంధీ తిలక్ మొదలగువారు మనోద్వారణకు గడంగలేరు. కనుకనే వెనుకబడిరి. హిందూజాతీయములో కత్తివ్యాపకమైన ప్రభావరహితము ఇదియే. దీనినిగిరించి నేను వేర్వేర్వాయనవలయులేదు. అందరికిని తెలిసివిషయమే.

లేక కేరీయలు రాజకీయ సాంఘికములకొరకై పాశ్చాత్య విధానముల నవలంబించి కత్తి కూడలిని జేయుటకు మార్గములు లేకపోలేదు. దానికి కాలమును ఘడియ విఘడియలతో అతి నూత్నుముగా భావనలవలసి వచ్చును. అది హైందవులకు అంతరీకత కాదు. జన్మమే ఆకాశ్వరమని పాటలుపాడు వారు గడియారముల జూచుచు నిమిషములకు భూజలేయుటకు ఆరంభించలేదు. హైందవుల కత్తియూ మతసంబంధమునది గనుక తిరిగి మత సంబంధమున ఉత్తమ పురుషులు నచ్చినగాని మహా సామ్రాజ్యమున భరతఖండము నుద్ధరింప కలరు.

పాశ్చాత్య వ్యక్తులతో జరుపకలే ననిన వైన చెప్పబడిన సంఘములు ఇంకను ఎక్కువయు ఒక్కొక్క కత్తి పురుషులతో నిలిచి చుట్టుకొక్కలవారిని ఆర్జించుచుండవలెను. అట్లు చేయుచున్న వేమో కొంచెము చూచెదము.

బ్రాహ్మకేతర నాయకులు ఇంగ్లాండులో నాలుగు కొట్లకుండి బ్రాహ్మకేతరుల పక్షము కలుగుచున్నామని చెప్పినపుడు తదితరులు హాస్యముచేయు మొదలుపెట్టిరి. కాని, ఇతరుల వాక్యములలోని యధార్థములను గ్రహించుదుమా? తిలక్ మాధవరావు మొదలగు వారు మామూలుమామూలము హైందవుల తరపున జాతీయ మహాసభాపక్షమున కలుగుచున్నామని కలికిరి. ఇది సత్యమో? బేర్సెన్సన్ శ్రీనివాసరామారావు రామచంద్రారావు మొదలగువారు ఇండియాలో బుద్ధిమంతులందరి తరపున మాట్లాడుచున్నామని కలికిరి. ఇది సత్యమో? లక్షలకు లక్షల సంకలములు పెట్టింది కాంగ్రెసు లీరు నిజమిది కాదు మా కిప్పించ వలయునని గంధీ గారు మాంట్రెయ్యకు మహాజన నిప్పించిరి. ఇది సంకలములు చేసిన వారి క్రమబద్ధిలో జరిగినదా? నిజముగా అన్నిలక్షల మంది అత్యుత్సాహముతో సంకలముచేసినయెడల స్వరాజ్యవిపాటికి కచ్చియందేక పోయెడిదా? అయినప్పటికిని తదితరులకంటె గంధీయే ఎక్కువ తెలివిమహిమ దనుటకు నుండియులేదు.

కలకత్తా శాంతియై చక్రాను అలహాబాద్ ధిల్లీ మొదలగు మహానగరములలో అనేక కేరీ కలలతో సభలు చేసి ఒకదొకరితో తిర్యాకములను ముగింపుచేసి వారిరెండు చేసితిమని తెలుపుట న్యాయమో? ఆంగ్లో హైందవులు మనల నాకేసియెటుయెందు వింత ఏమి కలదు? కలకత్తా పట్టణములో రెండు లక్షలమంది కలసి సత్యాగ్రహదినమున తిర్యాకముల గావించిరి. దాని ఫలితమే మయినది? మాంట్రెయ్య ఇండియాలో అందఱుకూడ తక్కువోసక పోయిరి అనెను. అహోహో! లక్షలకు లక్షలు కూడి సభలు చేయుటయూ, ఒకరిద్దరు కలిసి మీకు తెలియదనుటయూ? ఇంకకంటె కేరీ ఉదాహరణములను వెతుక కలయునా, మన హైందవ నాయకులు ఇంకను బాల్యదశయంతేగాక శిశుదశయంతే యున్నారని తెలియజెప్పుటకు రెండులక్షలమంది జనము కూడినసభకు తక్కులేనప్పుడు రెండు లక్షలమంది తరపున మాట్లాడుచున్నామని కలుగుట అబద్ధము మాట్లాడుటకాదా! ఉత్తమపురుషు లిట్లు ఆలభములాడజనునో! హైందవులార, మరలొక్కమారు మీన్నాదయములను మీబుద్ధులను వెదకకొనుడు! మీరు ఇంకను అతికైకవాదధ్యుండున్నార. బాబుడు చందమామకు కొరవట్లు మీరు స్వారాజ్యమును కోరుచున్నారనుటయం జే మాత్రము ఆశ్చర్యములేదనియే నా కలంపు. మీరు సంఘములు కలుగుచున్నవిగాని జీవములేవు. ఎందువలన? ఉత్తమపురుషుల రాలేదు గనుక.

ఒక్క ఆంధ్రజాతీయగురించి యోచించినయెడల వై వాక్యములందలి నూత్నుములు ఇంకనుబాగుగ గ్రహింపునకు రాగలగును. ఆంధ్రజాతీయ విద్యార్థులయొక్క తరువాత ఇటువంటి రాజ్యాంగ నేత తిరిగి జనమొందలేదు కాని జనులు మరుగుగలవారని తెలిసికొనుటకు ఈక్రిందివిషయములు నిదర్శనములు.

ఆంధ్రజాతీయ ఎక్కడజూచినను రామకృష్ణ, రామమోహన, గోట్టే, గంధీ, బెనెంటు, బెనెన్సన్లు మొదలు వెరుగుచున్నవి. నంగజాతీయలోని జాతీయవిద్యార్థులకు కూడి ఆంధ్రవిద్యార్థులకును బయటజేసినది. కాంగ్రెసు స్వారాజ్య కాఖిలును బయటజేరుచున్నవి. బహిరూపమున వలసమందిర

ములును బయటజేరుచున్నవి. భావయం దభిమానముతో ఆంధ్రోద్యమమును వృద్ధిచెందుచున్నది. కాని, ఒక్కనూచెట్లయి లేకపోవుటచేకాదా ఆంధ్రప్రజల ఇంకను వైకలాసేన? నిద్రలో వెనుకబడియున్నను రాజకీయములలో కక్క హైందవులకు వెనుకబడువారు గారు. అంతరీక ముండియు, ఇంతజనముండియు, ఆంధ్రబలము బొత్తుగా ఎంతమాత్రము లేదనియే చెప్పవచ్చును. ఇన్ని సంఘములుండియు ఈసంఘములు బలమైనను లేదు. ఎందువలన?

దివ్యజ్ఞానసంఘములు పట్టణమునుండి నయ్యరంతినార్లు ననుసరించి నడచుకొనవలెను. వారికి భేరించినయెడల మామము చాల్చవలెను. బ్రాహ్మసమాజములు కలకత్తాలో పెద్దల ననుసరించవలెను. అక్కడివారు ఏకీభవించని యెడల మామము చాల్చవలెను. ఆంధ్రజాతీయలో కత్తి కూడలి యుండివంతరకును ఈ సంఘములు ఆంధ్రజాతీయమగుచునని తలపెట్టకలయు. బ్రాహ్మణ సంఘములైనను, అతివాద సంఘములైనను, బ్రాహ్మకేతర సంఘములైనను అందఱు ఆంధ్రసంఘము వారము అని గ్రహించెడి యోగములుగలరు. ఇది ఎప్పుడు కలుగును? ఆంధ్రజాతీయ మధ్యమున ఈకేట్రులన్నిటికిని విశోధము కాని పెద్దకత్తి కలిగిన నూచెట్లయి బయటజేరునవచ్చును. అప్పుడు ఈ సంఘములు చాలుగా!

పాశ్చాత్య కార్మికములతో సమానముగా బలము కూర్చులయు ననినచో సంఘములింకను వృద్ధి కావలెను. మానవజన్మమెత్తిన తరువాత ప్రతివరుడును ఏదీయో ఒక సంఘమునకు చేరియుండవలెను. వైన వేర్వొన్న ప్రతిసంఘములోను ప్రతివాడును చేరవలెను. అవినచ్చనియెడల కత్తి సంఘములను స్థాపించును. అందుభయపడవలసిన అవకాశములేదు. ఒక్కొక్కయెక్కువవాడైన ఒక్కొక్క సంఘముగా చేరనిండు, లేక ఒక్కొక్క వృత్తివాని ఒక్కొక్క సంఘముగా చేరనిండు, లేక ఒక్కొక్క కులమువారిని ఒక్కొక్క సంఘముగా చేరనిండు, లేక ఒక్కొక్క ఆదాయము కచ్చువారిని ఒక్కొక్క సంఘముగా చేరనిండు, లేక ఒక్కొక్క మతభావలను ఒక్కొక్క సంఘముగా చేరనిండు. కుంటివారిని ఒక సంఘముగా జేయుదు. గుడ్డివారిని ఒకటిగా జేయుదు. ఇట్లు చూలనన్న నునలమృతకూడ ఏదో ఒక సంఘములో దింపుడు. ఆయా కత్తియలకు సరిపోవునట్లే సంఘములను జేయుదు. ఒక్కొక్క వల్లెటూరికి రెండు సంఘములున్నను భయములేదు. ఎన్ని ఉంటే నేమి? అన్నిటి ఉద్దేశ్యము ఆంధ్రత్వము. విద్యము, ఇట్లు అన్ని సంఘములు పరస్పరము వైరములేక వృద్ధిపొందనిండు. అప్పుడుగదా పాశ్చాత్య జాతీయమును నులరించు మించినసంఘములను చేరుకొనుట అప్పుడైనను సంఘములచేత సంకలములతో పంపించవలెను. నాయకులచేగాదు. ప్రజాచక్రములతో ధ్వనియించవలెనుగాని నాయకుడు అరవకూడదు. ప్రజాజీవనమును బలవర్తనమునదిగా చేయవలెను గాని, రెండురెండు అని మొద్దుగొడ్డులకై అరవినట్లు అరచుటకాదు. ప్రస్తుతము బ్రిటీషు వైల్డ్స్ సమ్మె కట్టులోని భామన అనునాడుకుని ఉదాహరణమునీకొనెదము. అతడేమియుచేయుటలేదు. అతడు వారి కోరికలను మాత్రీధ వింతజేయుచున్నాడుగాని ఏమియు లోకమునకు జూపుటలేదు.

ఇంకను తక్కినకేరీపోవుదము. బందరు బెజవాడ రాజ్య హిందవరము కాకకూడ విశాఖపురి గుంటూరు తెనాలి నెల్లూరు చిత్రూరు కడప కర్నూలు బల్లారి ఆనంతపురము ప్రొద్దుటూరు మొదలగు పట్టణములు ఏవిషయమునచ్చినను ఆయాసంఘములు ప్రతిధ్వనించుచుండవలెను. లక్షలకులక్షలు ఆంధ్రప్రతికా రాజములు తెల్లవారుసరికి గడపలలో పడండి యుండవలెను. శ్రీలు బాబుకు విద్యార్థులు పురుషులు ఆది మాంధ్రులు బ్రాహ్మకేతరులు బ్రాహ్మణులు ఏయేవృత్తిలో నున్నను ఆంధ్రప్రతికలను చదివి అభ్యుదయ ఆంధ్రజాతీయకర్మ పాఠములైనను సంగ్రహముగా తెలిసికొనవలెను. కనీసము వారివారి సంఘములకు సంబంధించిన విషయములైనను తెలిసికొనవలయును. ఒక్కొక్క విషయము కచ్చినప్పుడు అన్ని సంఘములును నిప్పురాజినట్లు రాజుయందవలెను. ఒక్క ఉదాహరణ చూచెదను.

స్కాట్లాండుజాతీయ కొందలలో ఒకప్పుడు అచ్చటికాపుకాలివాండు ప్రతికొందయందను ఏదైన అత్యురత్వమును గొప్పముటు రాజేనెడివారు. అయింట్లుచూచి ఇంకొక కొందవారు మంటరాజేనెడివారు. ఇట్లే అన్ని కొందలవారును రాజేయనప్పటికీ వారందఱును కేట్రులతో వచ్చుచున్నారని ఎరిగియున్నవన్నా మామనకు దిగుయందేకవారట. పోలికవారి తలలుగాని బాలభటుల తలలుగాని ఈ విషయమున అర్థము చేయగలవు.

ఆంధ్రజాతీయలోని విద్యార్థులను, వైద్యులను, కార్మికులను, శ్రీలలును, విద్యార్థిలను వైదికమున అనయక స్థాపితముగ అమర్చ గలుగు కత్తి ఉద్దేశించవలెను. ఆప్రాణిక కత్తిపోయ గలుగు నంతటివాడు విద్యార్థులతో గాని చేరులేదు. అటువంటివారు ఆంధ్రజాతీయలో తిరిగి ఎన్నటికైనను అవతరించునో లేదో ఆంధ్రుల పూర్వజన్మ కృతఫలముగాని మనకు తెప్పనలవికాదు.

భూమివారు వారి క్యాబినవాడి మూలమున మీ సభ నుండి

అదేనా, అట్టోబరు 25:— 26 వ తేదీ నునవార
నాకు పార్లమెంటువారు దొరకనునూరి చట్టమును ప్రో
వేయుట కాంతరంగిక చరిత్రను విశేషముగా ఉన్నది. పార్
మెంటువారు తమ స్వాతంత్ర్యమును మరల ప్రకటింప ద్య
సంకల్పమునబూరి. ప్రభుని చాలకాలమునుండి పార్లమె
ంటు వారిని రూపొందించుటచే వారిని కాలానుగుణముగా నిర్ణయ
పార్లమెంటు ఇండియన్ మెంటు లిబరలు కను నానుకు
మొక్కి నునాకు నిడింబులో నుడివిరి.

స్థానికాది వార్తలు

ఇంగ్లీషు మెయిల్:— పోస్టల్ ఏజెన్సీస్ బండి ఆలస్యముగా రానియెడల, ఇంగ్లీషు మెయిల్ రేపుడు 8-50 గంటలకు బహుశా చేయబడును. తపాలా బెల్టెలవారికి 6 గంటలకు బాటులు బహుశా తగును.

తపాలా సైవల్:— 7వ నంబరు మొదలు తిరిగి చెప్పి పురి బాంబాయి చుట్టూ తపాలా సైవల్ సర్వీసు ఏ రాష్ట్రము చేయబడును. ఆ సైవల్ బండి చెప్పవట్టుం శుక్రవారం రాత్రి 8-15 గంటలకు వరుసగా. కనివారం 10-30 గంటలకు బాంబాయి చేరుతుంది.

ప్రభుత్వ వ్యయ వివరాలు:— నవంబరు 1 తేదీ కనివారం సాయంకాలము 5-30 గంటలకు అడ్వాన్స్డ్ షిఫ్ట్ 97 నంబరు గృహమున నీ. వెల్వరాజు మొదటిగా 'ఆచారము' పై యువస్థానించెదరు.

వంటలు రిలీఫ్ ఫండు:— వంటలు బహుశా యం ద శీతవస్త్రములు మిగిలినవి. వ్రాసుకోవలసిన, వ్రాసినా మానుకొని, తిలనూ నెలుపు, అందవలసిన పత్రములు మొదలగునవి అనేక ముఖ్యము. ఇవన్నియు నవంబరు 1 తేదీ కనివారం సాయంకాలము 8 గంటలకు గోల్డ్ ఫండునందు యేలాము చేయబడును. వంటలు నిధికి సహాయముచేయ నెయి వారందరూ యాయే లమునకు కచ్చి సహాయము కొర ప్రార్థితులు.

ఆహార సామగ్రిల పరిశీలనము:— నవంబరు నెల 1 వ తేదీకుండి గోడయలు విద్యుత్ కాంతిభాగ్యములకు కచ్చి తక్కిన వానిని యిండియాలో రైలుమీద మోవోటరుండి మరి యిండియాలోకి నిరాటంకముగా పంప వచ్చును. గోడయలు విద్యుత్ కాంతిభాగ్యములకు మాత్ర మింకను నిరోధము కొంత కాలముందును, రైలుమీదను నూర్చువెట్టు తరగబాటునకు నెవకటినింపనలే వచ్చును. ప్రయాణి కచ్చి కేటములు తగుడ ఏకములను గూడ కచ్చికి వార్త వెల్వరైల్వేమీద కచ్చునాడవని యుద్ధాగ్రహణ ప్రకటించిరి.

శ్రీ దీక్షితారాధనము:— ఈ కార్తీక శుద్ధనవమి (2-11-19) ఆదివారము నందిరాజు లక్ష్మీవారాధన దీక్షితు లని శాస్త్రసిద్ధాంతములను చివానందసరస్వతి స్వామిలవారి ఆరాధనము. కావున స్వాత్మచతురంగనందు, విశేషముగ నియోగిభాషించునది బ్రహ్మచర్యాది నియమపూర్వకముగ నేదవిద్యను న్యాపింపజేసిన యాచార్యుని ఆరాధనా వహోర్వనమును తర్కింపుము నాడు కచ్చి కచ్చిలో నాచ రించెదరుగాని! అని యొకరు ప్రాయశ్చిత్తు.

12వ డివిజన్ రేటుపే మర్ల అనోసియేషన్:— వైద్యశాల మొదలి 46 నెలలకు గృహమును మోగిస్తూ కీ లు యన్. వేలుగోపాలకృష్ణగారి ఆధ్వర్యమున యీ నెల 28-వ తేదీన 6వ నెల జరుగెను. సభా కార్యనిర్వహణమునకు కొన్ని నిబంధనలు ఆమోదించబడెను. ఈక్రింది కార్యనిర్వహణములను ఏర్పాటుచేసెడి. ఆధ్వర్యము:— యన్. వేలుగోపాల కృష్ణగారి; ఈ సభాభ్యుత్సాహ సర్వము మొదలిగాను. కార్యదర్శులు:— నీ. రాజరత్న మొదలిగాను, దొడ్ల వెంకటాచలయ్య. ఆరే నెలకు చందా రెండవగా మూడవగా. 12-వ డివిజన్ రేటు పే మర్ల సభ్యులుగా గోరవారు 4, నీతి అయ్యర్ లేను యందును దొడ్ల వెంకటాచలయ్యగారి! దరఖాస్తు తుప పొగితును.

ఫిజీలో భారతీయులు:— "ఫిజీదేశపులో" యొక కాల ఆస్తి భావలను మాలిపిచే ఈ భారతీయులకి తు టుంబులుతోన్న వారి స్త్రీలకు మరుగులభావు లభించు నట్లు యిండ్లను కట్టించబడెను. (2) యొక కాలము కుల ప్రతి వైద్యకాలముగ ఒక మాత్రమునూడ నియమించ బడెను. (3) స్త్రీలు తనచేయు భావులను తనచేయు: ముఖ అనివాహిను డరు ముఖమి ఒకప్పుడుగా నియమించారు. (4) ముఖము లేని వైద్యకాలముగ ఆ నివాహితు డరు యువకుని హాస్తియు అనిపించుగా నియమించునాడెను. అని ఆంధ్రా ముగాడు డిజిట సూచనలకు 1-1-1920-వ తేదీగా తోటల వారందరూ అనుసరించబడెను. అట్లునగరించని తోటలవారు మూల గిరిమొట్టును తప్పక రద్దుపరచవలెనని అధినిదేశముల

మంత్రి ఫిజీదేశమువారి! వ్రాసు. ఈ ఏర్పాటులకు చేసిన తోటలవారు గిరిమొట్టును రద్దుచేయ నవనరములేను. వారి నట్లు కోరవలెనని వారికి కొంత ప్రతిహేరముయ్యవలసి యందునని అధినిదేశములమంత్రి తెలిపెనని ఇండియామంత్రి ప్రకటించెను.

బయస్కోపు బొమ్మలు మూలలను గూడ నాడుట:— ఇంటివరకును బయస్కోపులను నోటిమాట లేకుండెను. ఇకమీదట మాటిలాడు బొమ్మలనుకూడతదర్శింప బడవచ్చును. లండనునగరమునందొక యుజనీరు కనిపెట్టె వని తిలినాస్త్ర వచ్చినది.

వన్యభూమి:— బందరు వాస్తవ్యులు డాక్టర్ భోగ రాజు పట్టాభిషేకారాచార్యులకు, బి. ఏ. ఎమ్. బి. అండ్ సీ. ఎమ్. గారు వన్యభూమి యను పేర నాంగ్లవారు వ్రాసిన ప్రకటింప బయస్కోపు యనట్లు వెలియవచ్చు చున్నది.

అమరకలా విలాసిని:— ఈ గిర్వాణ సమాజ ఆదర్శక్రింద కలుకెట్టిది 200 నెలలకుల కాంతాశ్రమము తో యొక్క కని అవారములకుండు రాత్రి 8 గంటలకు (యకభోధకులయ) ప్రసంగవర 2. సోమవారమునానట్లు శ్రీమతి భాగవతములో శ్రీకాస్త్ర వీర్యపాభ్యాసమును వ్రత స్థానించబడును.

సంగీత సమాజము:— ఈ సమాజమువారి దశ రా మహోర్వనముల నందప్పుడు యీ రెండు సంగీత పాట కచ్చులు జరుగెను. నవంబరు 1 తేదీ కనివారమునాడు ఏడే ధనం, వీరకచ్చులచే యెను. అనివారము 2-వ తేదీని రెండు గూడు వాస్తవ్యులకు సరస గాత్రపుపాటపాడును.

శ్రీ ముగళి సేవక సమాజము:— రేపు కనివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు కచ్చులతోకెట్టిది 49 కవాలసంఖ్యల గృహమునందు శ్రీమత్. ఉ. వే. కడనోడ రామానుజాచార్య స్వామిలవారిచే "ప్రకారాయణచక్రము అను తొండరదివాడీయభాగ్యం చదివెను" సారీభా కాలతే రును గానరూపముగా జరుపబడును.

బ్రాహ్మజేతర సమాజము:— నిన్నటివనము (29-10-19) సాయంకాలము 6 గంటలకు వాలాబాగరు బ్రంతుకోడు పొన్నివిలన్ భవనమున మృతాశ్రీ కి కచ్చి స్వామికెట్టిగారి యగ్రాణవాదతత్వముక్రింద బ్రాహ్మజేతర సమాజమువారి సమావేశము జరిగెను. ఆ సమయమున మ. గ. శ్రీ దొరసామి మొదలగుచే "విద్యుత్" గురించి వ్రతస్థానింప బడి నవంబరు 1 తేదీ మొదలు రాత్రి పాఠశాల వుండుటకు తీర్మానింపబడినది.

శిశు సంతోషము:— ఈ నూతన శిశు సంతోష విధానపు కార్యాలయము తిరువల్లిక్కేటి మోగోడునండి తిరువల్లిక్కేడునీ పేట, కల్లభ అగ్రహారం 19 నెలలకు గృహము నకు మార్చబడినది. తిరువల్లిక్కేటి పోస్టాఫీసు పక్క యి.టి.యందు ఒక కార్పొరేషన్ వైద్యాలయము తెరువ బడింది. అందుకును 7 మొదలు 10 వరకు సాయంకాలము 4 మొదలు 5 వరకును కోగులకు మందు యిచ్చబడును. రాజపురం సూర్యవారాయణవిధియందుకు మలేయా ఆశుప్రతి మూడువారములకొకసారి మెల్లు అఫీ సర్ గా క మూడు వ్రాయుచున్నాడు.

పీయంటుల కాన్ఫరెన్సు:— క్రధం పొచ్చి మ వానభవ ఏర్పాటులన్నియును పూర్తియైనవి. ఖెనుకన కళాశాలయొద్ద వైదిక శ్రమము అకతేరీరుడిరములందు హిందువులకు మూ భానుబహదరు యిబ్రహీం హుసూన్ బాధనగారి మందిరమున (15 ఎరిఫిన్సునకోడు) మహమ్మ దీ ములకును నేకముల హోటెలలో వీర్సలకును జరుగియ్య బడును. పూనాలోని పాశ్చాత్యులలో సభాక్రమింపు లకు వారిగృహములందు యితరవోట్లకుండియు పాశ్చాత్యులకు ఒకనియ్యబడును. మొరటి రోజున 11 గంటలకు సభసాగ్రం థమగును. సభ ఆగిపోయెను జరుగునని తెలుపబడినది.

బెలోచిస్తానుకు రంధివార్తలు:— బెలోచిస్తానుకు రంధి వార్తలు నవంబరు మొదటితేదీనండి కంప వచ్చును.

కొ ఆపరేటివ్ సొసైటీలు.
కొ ఆపరేటివ్ సొసైటీ రిజిస్ట్రేషన్ యన్. ఆర్. హెమింగ్వే గారు యొక్రింది తఖును వీరనమువారికి కంపిరి. నెంట్లు బాంకుల అధికారిని తెలియజేయు లెక్క పట్టిలను పంపిరి. నవంబరు 9, 10 వ తేదీలకు మారుగ నవంబరు 8, 9 (కనివారం, ఆదివారముల) తేదీలయందు సభజరువులకు తీర్మా నింపబడినది. నవంబరు నెల 8 వ తేదీ సాయంకాలము 2 గం టలకు సాంధర్వ మహోదయం సభ ప్రారంభమగును.

ఈక్రిందివారు ఆహ్వానసంఘ ఉపాధ్యక్షులుగా ఎన్ను కొనబడిరి.

గో. బి. వి. నరసింహయ్యగారు, గో. కొండా వెంకటయ్యగారు, ఇ. వి. రామస్వామినాయకర్ గారు, బాద్రి జోనస్ గారు.

ఇంటివరకు ఆహ్వానసంఘ సభ్యులుగా నుండ నంగీకరిం చినవారి యాత్యములు కరిమానున కన్న అధికముగ నుం డెను.

నెంట్లు బాంకులన్నియు రావలసిన వాటిలయందు 8 వ భాగము భాగములకాపిటలేను మూలభవముగను నుంచ వలెను.

ఈవద్దలిని యొక్రింది బాంకులు అనుసరించలేను. (1) మద్రాసు నెంట్లు ఆర్బిక్ బాంక్, (2) క్రిడిటాబిల్ డిస్కంట్ ఆర్బిక్ బాంక్, (3) మధుర రామబాద్ కొ ఆపరేటివ్ బ్యాంక్, (4) నక్షిణకనర, కొ ఆపరేటివ్ బ్యాంక్ (5) చెంగ ల్లుట్ట క్రిడిట్ బ్యాంక్ కొ ఆపరేట్ బాంకులు యూనియన్, (6) నెల్లూరు, డి. కొ. బాం. యూనియన్ (7) కిన్నెకెటి, డి. కొ. బాం. యూనియన్ (8) ఎల్లూరు, డి. కొ. బాం. యూనియన్.

ఈ విషయమై నంట్లయి. యిచ్చునని బాంక్ కింధి కారులను కోరడమైంది.

ఈ లేఖ ప్రంథ ప్రము కావించబడినది.

క్రాంతివక్త:— అడిసోనుయ అక్టోబరు 29 వ తే దిని పగులు పదిగంటలకు మార్క్సిస్టులతో నక్షత్రమును చూచితిని ఆపుర వాస్తవ్యుడగు హెచ్. కె. కారాయణ రావు గారు మాకు వ్రాయుచున్నాడు.

శ్రీ గోభల్ నాటకసభ— బ్రాహ్మణకోమారు. బావట్లలో ఈనెల 18-వ తేదీ కనివారము రో జున రూపక నటనాశిరోమణి బ్రహ్మశ్రీ వారిప్ర సాదరావుగారికి జబ్బుచేసిన కారణమున నాటకము ఆపవలసి వచ్చెను. తిరిగి 1-11-19 తేదీ కనివా రము రాత్రి బ్రహ్మశ్రీ బలికేరెల్లి లక్ష్మీకాంత కవిగారిచే రదియింపబడిన

సత్యహరిశ్చంద్రియమును
సదరు హరిప్రసాదరావుగారు హరిశ్చంద్రియమును మహారాజశ్రీ కోటంరాజు లక్ష్మీకాంతంగారు చంద్రమతిగను ప్రదర్శించెదరు. కాన విచ్చేయ ప్రార్థితులు. బ్రహ్మాండం సుబ్బారావు, (వెసిరెంటు).

LATEST.
[[Un-corrected.]
Jodhpur Council of Regency's War Contribution.

SIMLA, October 30.
The Council of Regency, Jodhpur, have intimated that they propose to waive recovery of a sum of Rs. 800,000 out of the total amount due to them by the Government of India on account of the expenditure incurred by them during the war on their Imperial services Troops over and above ordinary peace charges. They desire that this amount may be considered as a war contribution to the British Government. The offer has been gratefully accepted.

[Delayed in transmission.]
Messrs Mackinnon Mackenzie and Co. Agents P and O and B. I. S. N. Companies, notify for information of the travelling public that, owing to the great congestion on French railway, P and O special train across France in connection with the outgoing and incoming mail steamers arriving at Marseilles is not always able to run up to the scheduled time which involves serious inconvenience to passengers.

వర్తక మున పోటీ

ఇంగ్లాండు, ఆమెరికా, జపానులు.

(పన్నులపరమైన అంగీకారముతో పోటీ యనగా ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల నుండియు, జపాను నుండియు, దిగుమతులు ప్రారంభించుట యని చెప్పవచ్చును. యధృత పనులకై యీయందు శ్రేణులును విశేషముగా నుత్పత్తిచేయుచుండినవి. యధృత పనుల వీనికి గలిగిన నష్టము బహు స్వల్పము. విశోపాఖండమునకు గాతలసిన కన్దువులకు నష్టము చేయుటకై ఆమెరికాదేశము కన బలమునంతయు వినియోగించు బూనినది. దీనికన్నను హానికరమైనది లోకములో కల్లకు నరకులను మోసికొనిపోవునోడల వర్తకముగా గలిగి యుండుట. యధృతముల బూర్వము ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల నరకుల ఓడలు 10 లక్షల టన్నుల నరకును మాత్రము మోసికొని పోగలిగినంత యుండినది. అప్పటిగా ప్రపంచమునందెల్ల 4 కోట్ల టన్నుల నరకును మోసికొని పోగల ఓడలుండి వి. ఇందు దాదాపు నగమునకు అనగా, 1 కోటి 9) లక్షల టన్నుల ఓడలు అంగ్ల ప్రభుత్వమువారి యధీనమున నుండినవి. కాని, యీయలో నగము భాగముకు యధృతమున జలాంతరాయము ముంచివేసినది. ఇక, ఆమెరికా దేశము క్రొత్త ఓడలను గట్ట నారంభించి ది. క్రిందటి సుంకస్థరాంతమున వీరి సుంకుల ఓడలు 1 కోటి 10 లక్షల టన్నుల వరి మాణిమును గలిగి యుండినవి. జపాను దేశము కూడ నిదియే విధమున ఓడలను కృత్రిమీకరించి, కాంత హానికరము మిగిలిన వ్యాపారమున జపానుకు చాలినది క్రమము మరెయ్యకటి లేదు. జపాను, ఆమెరికాను రెండును తమ సరకుల వైశోపాఖండమునకు నుద్దేశముగో నున్నవి. తమ ఓడలకహానిమున కవి యీ కార్యమును సాధించగలవు. ఇక నాల్గోయల ఓడలన్ననో యధృతమునకు పూర్వము తమ స్వాధీనమునందుండిన వర్తకమును తిరిగి సంపాదించుకొనటకు ప్రయత్నించవలసి యుండును. వాణిజ్యమునందు అంగ్లేయుల ఆధిక్యత క్లిష్టమైనది. ఆమెరికానుజను, జపాను వాడును అంగ్లేయులు జేయువాది నరకులనే అంగ్లేయుల కన్నను చవుకగా విక్రయింపగలరు. ఈరెండు దేశములు యధృతములకై ప్రారంభించిలో అమెరికానుగు లాభములకు సంబంధించినది. ఈలాభములలో తమ పోకములను కృత్రిమీకరించినది. ఉత్పత్తి పద్ధతులను పూర్వముగా మార్చివేసినది. మూడు నాలుగు సంవత్సరముల వలకు విశోపాఖండములకు తమ సరకుల యధికారమునందేక మానదని యూహించినది. ఆవైసనీ వ్యాపారమునకుగా వలసిన నష్టావముల నెల్ల గావించినది. ఆమెరికా జపానుదేశములు విశోపాఖండ బహులకు స్వాధీనము చేసికొన ప్రయత్నించుచుండ ఆంగ్లేయులు పూర్వము తమ స్వాధీనమునందుండి బహులకు తిరిగి వశముయొకన బూడుచున్నారు. యధృతమునకు దృఢగాఁబడటము పోయి యుండిరి. పనిపాటుచేయు నలవాటు వీరికి కష్టమైనది. ఇట్టి వారలకు పనులలో ప్రకారము సరిగా పనిచేయుచుటలో తిక్కులుకూడ నున్నవి.

అంగ్లేయులు తమకన్దువులకు నిర్ణయించు ధరలకన్నను జపానువారును ఆమెరికావారును చవుకగా విక్రయించెదరనుట కిచ్చెయును. క్రొత్తవ్యాపారమునకు ఖర్చులు పెంచుచున్నది కూలిపెంచుచున్నది. కూలియొక్కన్నిధిలోపాటు నరకులకు క్క ఉత్పత్తి పెరుగుటలేదు. మిగులుకొలి పనిచేయవలసిన కాలము క్లిగినది. దానిలో క్రమముగా ఉత్పత్తియు క్లిగినది ఇదిగతకు చేయుచుండినంతయైనను కార్మికులొత్పత్తిచేయటకు ప్రయత్నించుచుండల అంగ్లేయులు, జపాను ఆమెరికాలలో పోటీచేయుట కష్టము. పరువారేడ్లక్రిందట జోసెఫ్ ఛంబరు లేనగారు అంగ్లవాణిజ్యముగూర్చి యుపన్యసించుచు "పంచ దార నాశనమైనది. పట్టుపోయినది. ఇతము ఆపాతుకరకుకు క్లితియొచ్చును. ఇదవిధమున ప్రక్రియ సంభవించును. ఎంత కాలము మిగిలితిలో నిలకలకు" అని చెప్పియున్నాడు. అట్టి యాశయే యిప్పుడును సంభవించుచున్నది. బొగ్గుఖరీదు టన్నుకు రెప్పిలగులు పెంచుటకునుచుచేరి, పరిశ్రమలకు గలగ నన్న నష్టమున నో అక్లండుగెడ్డినుగారు తెల్పియున్నారు. ప్రస్తుతము రైలుపట్టాలు టన్నుకు ఆమెరికాను 10 నరకులు పుచ్చుకొనచుండ అంగ్లేయులు 17½ నరకులు పుచ్చుకొనచున్నారు. ఓడల కుటయోగించు రేకులకు ఆమెరికాను టన్నుకు 14 నరకులు పుచ్చుకొనచుండ అంగ్లేయులు 19 నరకులు పుచ్చుకొనచున్నారు. ఇతమునకు ఆమెరికాను 6 నరకులు పుచ్చుకొనచుండ అంగ్లేయులు 9 పానులు చార్జీ చేయుచున్నారు.

చీరాల వాస్తవ్యుల మెమోరియలు.

గవర్నరుగారికి అర్పి.

బాట్ల తాలూకా చీరాల వాస్తవ్యులు చెప్పవట్టుం గవర్నరుగారికి యీ క్రింది అర్పిని పంపుకొనిరి.

ఎక్కెలెన్సివారి నమోదునకు.

మీ దొరతనమువారు నెప్రుబరు 16 వ తేదిన చీరాల పేరాల గ్రామములను మునిసిపాలిటీగా చేయుదు ననియు, దానినివ యమై అడ్డుచెప్పువారు దొరతనమువారికి కను అభి ప్రాయములను అటువారులలో గా పంపవచ్చుననియు క్రొత్త టిండిరి. ఈవిషయమై చీరాలవాస్తవ్యులు మేము యీఅర్పి ని మీకు పంపుకొనుచున్నాము.

(2) క్రమశిక్ష చీరాలయూనియన్ కేయందు చీరాల పేరాల, పాటిచీరాల, బా ప్రపేటలకు 4 గ్రామములు చేరి యున్నవి. ఇన్నియు చేరువేరుగ నన్నవి. సుత్ర సామిప్యమున నన్నుచుచే, యీ గ్రామముల కింతోష్టస్థితి చల్లగా నుండును.

(3) ఈ గ్రామములను ఒక మునిసిపాలిటీగా చేయుట అసంపదము. పరిశుభ్రమగు ఉదకము చేసనికాలమునకు కూడ బావులయందు నిండియుండును. ప్లేగు, కలర, ఇన్ఫ్లుయెంజా మొదలగు అంటువ్యాధులు యీ గ్రామములను సో కిసవి. అవ్యాధులు యీ ప్రదేశమునందు జరిగి నవికావు. ఈ బాధ్యములకు ఇతర గ్రామములు యీ గ్రామమునకురమ్ముటవలన యీ బాధ్యములు యీ గ్రామములందు ప్రబలినవి. ఈ బాధ్యములన్ని చీరాల యూనియన్ కేయందు చచ్చినవారి సంఖ్య మిక్కిలి, కష్టము. గ్రామములు చుట్టుయందును వైలు జకుల కెంతయు ఆరోగ్యకరమై యున్నది. సాధారణముగ ఆరోగ్యవంతముగు యీ గ్రామములు మునిసిపాలిటీవల్ల అధికముగు ఆరోగ్యకర పొందకాలవు.

(4) ఈ గ్రామముల ముఖ్యవృత్తి వ్యవసాయము. అయితే కుండ్రువాద ఎల్లలలోలన పంటలుకాగుగనే పండవు. కొందరుపంచములు, రెండు రాగి చేరువెంగకాయలు పంటచేసెదరు. ఈ పంటలవలన ఆ బాధ్యము వారిని సంవత్సరమునకు ఒకమాస ము కూడ పోషించును. కన్యకాయులు భోజనములేక భిక్షులన మొరచ్చెదరు. అనేకులు బాండ్ర పనిచేయుదురు. యీయనకు 12 గంటలు కష్టపడినను 4 అణాలు దొరకుట కష్టము. ప్రస్తుతము నాలుకెలకూడ అధికమై సరకు సామానుల వల ఆర్థ్యధిక మగుటచే రంగువేరుకృత్రిమీకరణములనుచుటలేకు మానిపని చేయువారు పంలేమిక్కిలి కష్టములపాలగుచు న్నాడు. ఏమో కొందరు వర్తకులు ధనికులని, ఇంత అధికముగు సంఖ్యకు లీనవారిని లెక్కచేయక యీ యూనియనుకు మునిసిపాలిటీ గామార్చి దాని నిర్వహణకై అధికముగనెట్లకు, ఇట్టి కరువుకాలమునందు వీరలవై విధించట న్యాయమా?

(5) ఈ గ్రామములందు పూరి గుడిసెల సంఖ్యయే అధికము. సరాసరి ఇంటికొకటింటికీ సంవత్సరమునకు 1-2-3 పన్ను చెల్లించుటకు. ఈ జిల్లాయందలి ఇతర యూనియన్ కేయందు సరాసరి ఇంటికీ రెండుపాపాయలు పన్ను చెల్లించుటకు చున్నది. చీరాల, పేరాల గ్రామములు 4100 రూపాయలు కన్న యూనియన్ కేవారికి చెల్లించుచున్నారు. ఈ రెండు గ్రామములు మునిసిపాలిటీగా చేయబడిన పిమ్మట 40,000 రూపాయలు పన్ను చెల్లించగల యి నని తెలియుచున్నది. ఔషధాధికులకు ముమిద పడితల కన్న అధికముగా విధించుట న్యాయమా?

(6) మునిసిపల్ విషయములందు క్రొత్తపొంది పనిచేయు సాధ్యములకు ఇన్స్ట్రుమెంట్లు విద్యావంతులు యీ గ్రామములందు అధికముగా లేదు. ఇంకవిద్యాభివృద్ధికైకూడ మునిసిపాలిటీ అవకరముకాదు. క్రమశిక్షము 1 మిడిల్ స్కూలు, 1 గవర్న మెంటు బాలికా పాఠశాల, 11 ఎలిమెంటరీ స్కూలు ఇచ్చటయున్నది.

(7) ఇంక వైద్యసహాయమునకై రెండు ఆసుపత్రులున్నవి. ఒక అసిస్టెంటు కర్జుకు, ఒక స్త్రీ డాక్టరు ఉన్నారు. ప్లేగు మొదలగు బాధ్యములకూడ అసిస్టెంటు కర్జుకువారిచే చికిత్సచేయబడుచున్నది. మునిసిపాలిటీ ఇంతకన్న అధికముగ వైద్యసహాయము కృత్రిమీకరణము.

(8) ఈ విషయమై అధికారల అభిప్రాయములకు కూడ శంకించవచ్చును. ఈ జిల్లా కలెక్టరుగా నుండిన గా. యక. ఇ. ముప్పా బొంతుగారు యీ యూనియన్ కే మునిసిపాలిటీగా మార్చుట అసంపదమని యధృతములకుమందు అభిప్రాయమిచ్చిరి. ఇప్పుడున్న ఔషధమునకుతోడు పన్నులు అధికమైన మేమెట్లు భరింపగలము.

(9) ఈ గ్రామములను మునిసిపాలిటీగా చేయుట గ్రామవాస్తవ్యులకు లాభకరముకాదు. కాన దొరతనమువారు మాత్రాధన అంగీకరించెదరగాక.

ఆంధ్ర దేశ వార్తలు

గ్రంథాలయములకు హెచ్చుకొని:— సీరిమానికను బూ దూరి రామానుజులు రెడ్డిగారు అక్టోబరు 15 మొదలు నవంబరు 15 తేదీ లోపున నడిగిన గ్రంథాలయములకు మాత్రమే యిచ్చెదరు.

యాజ్ఞ కల్పవృక్ష జయంత్యుత్సవము:— ఈ సంవత్సరము జులై 15 తేదీయందు శ్రీమాజ్ఞ కల్పవృక్ష మహర్షి సత్తుని జయంత్యుత్సవములు ఒంగోలులో శ్రీ సామిశివాలయంలో 4.5 వంబరు తేదీలలో తెనాలిపురమున వంకమామిడి బుజ్జయ్య గారి గృహమున కిది నవంబరు తేదీలలోను జఱుంగును.

సానభూతి:— కృష్ణజిల్లా నర్సాపురము తాలూకా జగన్నాథపురము గ్రామములోని వాటిలెర్రెరి (నెసిరెంటు దళక నూర్యవారాయణగారి ఆకాలమరణమునకు సదరు లయలెరి సంఘమువారు మిక్కిలి విచారించుచు తమ సానుభూతిని వాడుకటుంబులనకు తెలుపుచు ఆరుక యాకృతుల కాంటి నెంసంగటకు పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నారు.

బహుమాన ప్రధానము:— ఈ నెల 26 వ తేదీ నాకు ఒంగోలు స్కూలులో రెండవస్కూల్ ఇన్ స్పెక్టరుగారి యా జమాన్యముక్రింద నోక గొప్పసభ జరిగెను. అందు మోడోమా మును కంచి దొడ్డాచార్యులుగారిచే నేర్పబడుచున్న "ది స్టేజ్ మెమోరియల్ ప్రైజు" ఈ సంవత్సరము మార్చి నెలలో జరగిన గవర్నెంటు ఎగ్జామినేషన్ లో ఒంగోలు సెంటరునందు పరీక్షములుగా జయుముకొందిన చిల్లర వేంకటేశ్వరులుగారికి ఈయబడింది. సభ జయప్రదముగ నెంజేసె.

వెద్దాపురము:— కడప జిల్లావలి నాకు వెద్దాపురము పురజనసంఘ మందిరమున బహిరంగమైన గాన సభ గా వింత జడిచి. సి. పి. రన్న వేలు మొదలగు గాన మురగీగానమున సభారంజకముగ చేసెరి. మా కోకకు మన్నించి మేము కొరంపుడెల్ల మానమున కొకమాస పిమ్మన గ్రోవిలోను వీణతోను గానసభజరుపుటకు వార్త తెచ్చిచ్చి మాపురజనసంఘాధిపతికి తోడ్పడుచు మొదలైనవారికి మేమింక నుల కృతజ్ఞులమై యున్నారము. పోరములులకు డిస్ట్రీక్టును నలు నారాయణమూర్తిమారులు, లక్ష్మీనారాయణ కాశ్రీ గార్లునును వెద్దలనేలము దయచేసి మాకు ప్రోత్సాహము ను కలిగించినందుల కనేకవందయులు. రాత్రి కరులకైవంతముగ దివారాధన చేయబడింది. వైభవము చూచుటకు పుర జనలనేలము విచ్చేసెరి. వెత్తురకముల బాణసంచాను కాల్చు బడినది. మందిరమునందు మనకాద్యస్త్రాయలకు మహాకృ గొట్టెనును చేకనేవల చిత్త పటములతో నలంకరించి బడినది — సమిష్టి కాంక్షకప్పు.

హాదకానధానము:— కే గాంగ్రామమునందన్నసాలియు లందరి ప్రేరణచే మల్లేస్వస్వామి యాలకులను కెనుట చే యించబడిన హాదకానధాన సభాధివమున వారపరాజు సీతారామయ్య పంతులుగారి యగ్రాధినాధిపత్యముతో జరిగినసభ యందు పేరాల మార్కుండేమి గ్రంథాలయ ముఖ్యకార్య నిర్వాహకులకు కార్యముపూడి నేంకటకృష్ణయ్య గారును గుద్దంటి గోకర్ణముగారును హాదకానధానమున చక్కగా నెరవేర్చిరి. వేటపాళెయ, చీరాల, పేరాల, నేనాంగ పేట పితూరి పాళెయలనానుండుపండితులు రకజ్ఞులు మొదలగు వారందరు సభ సలంకరించిరి. ఇంతలో బాట్లతాలూకా తహశీల్దారు గారును డిస్ట్రీక్టుకోర్టు మునసుగుగారును రిజిస్ట్రార్ గారును మో న్నూలులై న్నగూర్తు గారును దళదేసెరి. అధిధానానంతర ము సభసలంకరించి పండితులుల సీతులును తమ తమ సంతోషములనుపన్యాసములచేసెల్లించిరి. కార్యక్రమము కవుల బహుళకరించిరి. ఆగ్రాధినాధిపతిగారి యుపన్యాసముతో సభ ముగిసినది.

శ్రీ మైలవరం బాలభారతి సమాజమువారు 1-11-19 తేదీ శనివారం రాత్రి బెజవాడలో శకుంతలా నాటకమును ప్రదర్శన మొనరింతురు. రేల్లువల్లముల ప్రకారం (18:3) కె. వట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1919-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 31-వ తేదీ

శుక్రవారము.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పు
మ్యునిసిపల్ సంఘములు

అనంతపురము, కర్ణాటక, బళ్లారి, మున్సిపల్ సంఘముల కరిపాలనా నివేదికలు నేడు మాంకిగిరి, మున్సిపల్ సంఘమువారి కరిపాలనా నివేదికలు చాలవర కొక రీతిగ నేనుండును. అన్నిటికిని గల కట్టములును, లోపములును, దాదాపుగ నొకటిగ నే నుండును. స్థానిక స్వకరిపాలనము శక్తివిహీనమువంటిది. మ్యునిసిపల్ సంఘములు, మండలాధికారుల చేతులలోని కీలు బొమ్మలవలె కరిగిపోయియున్నవి. వాటికి గల స్వతంత్రాధికారము అత్యల్పము. రాబడి చేకూరేది సాధనము లంతగ గాన్పించవు. సంఘములు నిర్వహించవలసిన బాధ్యతలు మాత్రము చాలగలవు. వాటిని నిర్వహించుటకు ధనముగాని, స్వతంత్రాధికారముగాని కాన్పించదు. ఇట్టి స్థితిలో చేయదగిన వనులంతగ గాన్పించక, కోర్సులను ఛార్జీనువైనను, ఛార్జీను కోర్సులనుల వైనను, మ్యునిసిపల్ కరిపాలనపు లోపములను మోపుటకు ప్రయత్నింతురు. క్రమ సంఘమునందును అధ్యక్షులకును, సభ్యులకును ఇట్టి మనస్థానములు జెరుగుచుండుట, సామాన్య విషయము. వీటి నాధారముగ దీసికొని మండలాధికారులు, మ్యునిసిపల్ సంఘ కరిపాలనమును విమర్శించుటయు, మండలాధికారుల విమర్శనముపై ప్రభుత్వమువారి సాధారణములను సంధించుచున్నది. మ్యునిసిపల్ సంఘముల నివేదికల వలె, అధికారుల విమర్శనలను ఏకమార్గమునను సరించుచున్నది. అనంతపురపు మ్యునిసిపల్ సంఘ నివేదికను, మండలాధికారి యొక్కయు ప్రభుత్వమువారి యొక్కయు విమర్శనలను జూచిన ఇందలి నిజము తేటపడగలదు.

అనంతపురపు మ్యునిసిపల్ సంఘమువారు 1918-19 సంవత్సరమునందు 22 సభల జరిపిరి. ఏ సభయు స్థితిసంఖ్యరాక నిలిపివేయబడలేదు. ఇంటి పన్నులను వృద్ధిజేయుటచే, ఆదాయము తగ్గవచ్చును. ఇంటిపన్నును వృద్ధి పరిచియుటకు, తామే ముఖ్యకారకుల ముందు, మ్యునిసిపల్ సంఘమువారు ఆదాయము నే తీరవ వృద్ధి జేయవలయునో కనుగొనుటకు తగిన బుద్ధి సూక్ష్మతను చూపలేదనియు, మండలాధికారి వ్రాసెను. పాత కట్టణమున రోడ్లను ఏర్పాటును తిన్నగ నున్నను క్రొత్తకట్టణమున మాత్రము కొన్ని క్రొక్కకాలువలును ఏర్పాటు, కొన్ని బండ్ల సామగ్రిని చేర్చుటతప్ప, మ్యునిసిపల్ సంఘమువారి యేమి జేయబలక బోయిరని, కలెక్టరుగారు విమర్శించిరి. కాని, క్రొత్త ప్రదేశమున రోడ్లను ఏర్పాటు, వంతెనల గట్టుట, వ్యయ ప్రయాస సాధ్యమనియు, మ్యునిసిపల్ సంఘమువారి కార్యమునంతను నిర్వహించగల ధనవంతులు గారనియు, కలెక్టరుగారు రంగీకరించుచునే యున్నారు. అందుకని జాలిబూని, క్రొత్తకట్టణమున రోడ్లను నిర్మించుటకు మ్యునిసిపల్ సంఘము వారికి, కనీసము ఏ వేల రూపములవైనను గ్రాంటుక్రింద నొసంగ వలసివచ్చినది, కలెక్టరుగారు ప్రభుత్వము వారికి సిఫార్సు చేసిరి. కాని, క్రొత్తరోడ్లను నిర్మి

చుట కనువ్వయ్యును, తమ స్వంత ఆదాయము నుండిగాని, ఋణము మూలమునగాని, మ్యునిసిపల్ సంఘమువారి భరింపవలయునని, ప్రభుత్వమువారు చెలిపిరి.

మ్యునిసిపల్ సంఘము బీదకగుటచే, ప్రభుత్వమువారు కొంతధనసహాయము జేయవలయునని, కలెక్టరుగారు కోరినను, ప్రభుత్వమువారిని నిరాకరించిరి తెలియదు. కారణ మేమియైనను, మ్యునిసిపల్ సంఘములకు గల ఆర్థిక దౌర్బల్యమును, అవి నిర్వహించవలసిన ధన బాధ్యతలను, నిండువలన తేటపడగలవు. ఏ కొంచెము లోపము గలిగినను, మ్యునిసిపల్ సంఘముపై రివిన్యూ డివిజను ఆఫీసరుగారును కలెక్టరుగారును తీవ్రముగ విమర్శించుటకు, వెనుదీయరు. అట్టి లోపములను సవరించుటకై, మ్యునిసిపల్ సంఘము ప్రయత్నించుటకు, దారిద్ర్యము బాధించుచుండును. ఇట్టి సప్తమలను, రాబోవు శాసన నిర్మాణసభలో ప్రవేశ పెట్టబడనున్న జిల్లా మ్యునిసిపల్ సంఘముల చట్టమును నివారించుటకు బూనుకొనలేదు. రాష్ట్రీయ స్వకరిపాలనము ప్రవేశ పెట్టబడనున్నది సమయమున, స్థానిక స్వకరిపాలనము దానిలో బాటు విశాలము గావలసియుండ, సంకుచితముగు చట్టమునొకదానిని ప్రవేశ పెట్టుట ఎట్టి యనర్థదా యకమో యోచించవచ్చును. స్థానిక స్వకరిపాలనా సమస్యను రాబోవు ప్రజాప్రతినిధి సభలకు వదిలి పెట్టవచ్చును. కాదేని, ఉదారవంతముగ నొక విధానమును రాజ్యాంగ సంస్కరణములలో నిముచ్చవచ్చును. అంతయుగాని క్రొత్త మ్యునిసిపల్ టీలబిల్లు నింతటి ఆత్రుముగ ప్రవేశ పెట్టవలసిన యగత్యమేమి కలిగినో తోచుచున్నది. క్రజా ప్రతినిధు లీమారు, జరిగెడి శాసనసభలో చట్టమును విశాలవంతము గావించుటకై తమ యావచ్చునది వినియోగించుట అవసరము.

మ్యునిసిపల్ హైస్కూలులోని విద్యార్థుల సంఖ్య 427 నుండి 390 వరకు తగ్గిపోయెను. కలరా, ఇన్ఫ్లూయెంజా వ్యాధులు ప్రబలియుండుటయు, సమర్థులగు నుపాధ్యాయులు లేకుండుటయు ఇందులకు ముఖ్య కారణములని నివేదికము చెలుపుచున్నది. గవర్నమెంటువారిపుడు వేతనముల స్కేలును వృద్ధి జేయుటచే, అభివృద్ధి కలుగునని నూహించబడుచున్నది. రివిన్యూ డివిజన్లో ఆఫీసరుగారును, కలెక్టరుగారును, ప్రభుత్వమువారు మ్యునిసిపల్ సంఘమువారు చూపిన కారణముల నంగీకరింపక, వారి యసమర్థతను మాత్రమే చాటుచున్నారు. ప్రభుత్వము వారిచే ప్రతిష్ఠించబడిన కుంభకోణము, రాజమహేంద్రవరము, ప్రెసిడెన్సీ కళాశాలలోనే ఏవ జ్వర వ్యాధి కలుగువలన విద్యకుభంగమువాటిలైననియు, ఇది యనంతపురపు హైస్కూలు దరదృష్టము మాత్రమే గాదనియు, వై యధికారులు గ్రహించుట భావ్యము. ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలలోగూడ, అంటు వ్యాధులవలన, చచ్చుకొను వారల సంఖ్య తగ్గెను. ప్రభుత్వము వారిచేడి గ్రాంటులు సకాలమున జేరుట లేదనియు అవి ఉపాధ్యాయులకగు వ్యయమున కేమాత్రమును చాలుట లేదనియు, నివేదికము చెలుపుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి విషయమై జోక్యము కలుగజేసి కొనుట అవసరము. టీకాలవలన జయమంతగ గలుగలేదని నివేదికము చెలుపుచున్నది. ఇందుకై, కలెక్టరుగారును, ప్రభుత్వమువారును, మ్యునిసిపల్ సంఘమును తప్పక పట్టుచున్నారు. కాని, టీకాలు జయప్రదముగ నుండకుండుట, ఒక్క అనంతపురమునందు మాత్రమేగాదు.

రాజధానియందన్ని భాగముల నుండియు

ఇట్టి వార్తయే వినవచ్చుచున్నటుల, టీకాలగూర్చి వ్రాయబడిన నివేదికము చెలిపెను. టీకాల అవజయమునకు, అసమర్థులగు వాక్సినేటరులే కారకులని, అధికారులు చెలుపుచున్నారు. ఇదియే ముఖ్య కారణమో, లేక ప్రజలు దలంచునటుల గిడిలో తయారయ్యెడి రసమునందే లోపముగలదో, ప్రభుత్వమువారు విచారించి కనుగొనవలయును. లేని యెడల, టీకాల ప్రయోజనము గూర్చి ప్రజలలో గల విశ్వాసము తగ్గుటకు మార్గ మేర్పడును. మ్యునిసిపల్ సంఘమువారి కార్యములు సహకార స్నేహభావములతో జరుగుచున్నవని నివేదికము చెలుపుచున్నది ఛార్జీనుగారికిని, కోర్సులకును, తీవ్రభేద భావములు ప్రబలెననియు, ఇటీవల వారి కుభయులకు గల కరెప్షర సంబంధము చక్కబడెననియు, కలెక్టరుగారు వ్రాయుచున్నారు. ఛార్జీనుగారు ట్టి భేదభావముల గూర్చి, కొంచెమున నడవారించక, ఎల్లదను కలసి పాలు జడుచున్నటుల చెలిపిరి. అందుచే, తాత్కాలిక భేదాధిప్తాయములు ప్రబలినవని తలచినను, నయ్యవి తీవ్రమును వి గావని ఎ చక తప్పదు. అట్టిస్థితిలో నీవ ఛేదాధిప్తాయములగూర్చి తీవ్రములని, కలెక్టరుగారు చేర్పొనవలసిన యవసరమేమి గలిగినో తెలియకున్నది మండలాధికారియు, ప్రభుత్వమువారును జాపిర లోపములను సవరించికొని, అనంతపురపు మ్యునిసిపల్ సంఘమువారు రాబోవు నివేదికమున సత్వరాభివృద్ధి గనుపరచి, ప్రభుత్వ ప్రకంసకు పాత్రులగుదురు గాక యని కోరుచున్నాము.

ఫిజీదీవుల భారతీయులు

ఫిజీదీవులలోని భారతీయులను, ఇన్డెప్తరు వద్దతి బానిసత్వములగు గావించి, అనేక మగు సగచాట్లకు పాల్పడజేసిను, ఈ వద్దతి రూపుమాసినగాని, ఫిజీదీవులలోని భారతీయులస్థితి బాగుపడదు. ఇన్డెప్తరునుండి విముక్తులైన కూలీలు, తమ వర్తితమ మూలమున క్రైస్త యజమానులతో సమానముగ హెచ్చాచాను సంపాదించి, ఆద్యీకములో తల ఎత్తికొని దిగుచున్నారని, స్వయముగ జూచిన ఆండ్రూసుగారి దివరలో వ్రాసియుండిరి. అంతయుగాక, యూరపీయను స్థాంటరులకన్న నూడ సధికైర్వ్యముతో తుంతూగుచున్నవారింకను గలరు. ఇన్డెప్తరులో నూడినవారు మాత్రము, పూర్వపు దుస్థితియందే యున్నారు. ఇన్డెప్తరు వద్దతి మూలచ్ఛేదము గావించవలెనని, ఆండ్రూసుగారు రండు చే నొక్కి వక్కాణించుచున్నారు. అనుకూలముగ వాగ్దాసమును, ఇండియా ప్రభుత్వమువారును చేసి యున్నారు. కూలీలస్థితిని చక్కబరచుటకై, ఆండ్రూసుగారు కొన్ని సంస్కరణములను వెతుక నూచించిరి. పెండ్లియైన కూలీలకు ప్రత్యేకపు నివాసముల నేర్పరుపవలయుననియు, మిల్లులుండు ప్రదేశమున ఆస్పత్రులవై తనిఖీజేయుటకు స్త్రీలుండవలయుననియు, స్త్రీలు లేనిచోటుల, పెండ్లిగాని వైద్యోద్యోగి ఆస్పత్రుచార్జిని తీసికొనగూడదనియు, ఆకుకూలీలపై పెండ్లి కాని యవకులెవరును మే స్త్రీ గనుండ గూడదనియు, ఈ సంస్కరణములు గోరుచున్నవి. ఈ సంస్కరణములు నెల కొల్పబడని చోటులమాత్రము, కూలీలు ఇన్డెప్తరులో నుండి తొలగించబడుదురనియు, సంస్కరణములు నెలకొల్పబడిన చోట మాత్రము కూలీలను విడుదల జేయవసరము లేదనియు, అధినివేక రాజ్యకార్యదర్శి ఇండియా ప్రభుత్వ కార్యదర్శికి

తెలిపిరట. అంద్రానుగారు సూచించిన సంస్కరణ ములకు లోబడి దుస్థితిని కొంతవరకు బాగుచేయు నేగాని, ఇకపై చదువరుల కధిపతయ గలిగిడి దుర్గతిని మాన్పజాలవు అందుచే కూలీలకు స్వల్పపు సౌకర్యములు గావించినంత మాత్రమున, బానిసత్వము తొలగజాలదు. కూలీలకును యజమానులకును, స్వేచ్ఛతో గూడిన ఒకదానికొకటి అండవలయును. కార్మికులకును యజమానులకును మధ్య, స్వేచ్ఛ ప్రబలనపుడే సౌఖ్యముకూడ ప్రబలము. అందరిని ఇకపై చదువలోనుండి విడిపించవలసిన యజమానులకు నష్ట పరిహార మీయవలెనని, అధినివేశ రాజ్య కార్యదర్శిగారు కోరిరట. 2) కలెక్టరుగారు బానిస వ్యాపారము బోలు వద్దతీసుండి కూలీలను విడిపించుటకు, ధన మొసగ వలయు ననుట విచిత్రముగ దోషకమానదు. ఎంత ధనముగ నని, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తిరిగి ప్రశ్నించిరి. ఎంతటి ధనవ్యయముననన, భారతీయుల మాన సంరక్షణకు, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు బూనుకొందురు గాక యని కోరెనము. ఇకపై చదువరులకు, కూలీలకేగాక, భారతదేశ గౌరవము నకుగూడ, భంగకరముగ నున్నది. ఇట్టి యవమానమునుండి, భారత దేశమును రక్షించిన గౌరవము, ఇండియా ప్రభుత్వమునకు దక్కునుగాక !

“ పెరటి చెట్టు మందునకు బనికిరాదు.”

స్వదేశభిమానము విషయమై, ఉపదేశములకును ఆచరణకును గల భేదముగూర్చి, టైము ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక చక్కగ హెచ్చరించుచున్నది. బొంబాయి క్రాంతికుల పత్రిక మరియొకరి యాజమాన్యమునకు దీసికొనబడుచున్నది. మితవాదపక్షపు పత్రికగ నొక కొంతకాలమునకది వెలువడును. భారత జాతీయోద్యమములను, హాన్సి మెనుగారి సంపాదకత్వముక్రింద నిర్వహణముగ నెలిబుద్ధి బొంబాయి రాష్ట్రమునకును జాతీయోద్యమమునకును మహావికార మొనర్చిన బొంబాయి క్రాంతికుల పత్రికా స్వయావము త్వరలో మారునని తెలిసినపుడు, జాత్యభిమానుల కెవరియినను చింత ప్రేమక మానదు. ఆవిషయములుండనిండు. బొంబాయి క్రాంతికుల పత్రికకు, ఆంగ్ల దేశము నుండి ప్రసాదకుడును, మేనేజరును రప్పించుదురట. ఈ వదపులను నిర్వహించగలవారు, భారతీయులలో లభించరా యన, టైము ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక క్రొత్తించుచున్నది. ఈ క్రొత్త మిగుల సందర్భయుతముగ నున్నది. కొన్ని కొన్ని యుద్ధోగములకు భారతీయులను నియమించువును, బొంబాయి క్రాంతికుల పత్రిక ప్రభుత్వము వారి సభ్యులైనది యుండెను. తమ చేతిక్రింద నున్న కనులకు, భారతీయులు విదేశీయుల నేల రప్పించవలెనని, టైముపత్రిక తేనిన యాక్షేపణకు, బొంబాయి క్రాంతికుల డైరెక్టరులు జవాబు చెప్పవలసి యున్నారు. ఆంగ్ల దేశముని నియామకమువలన, అధికారవర్గమువారు పత్రికను తరుచుగ శిక్షల పాలు గావించక పోవచ్చును. అంతయు గాక మితవాదల దృష్టాంతమును బాగుగ తెలిపెడి భారతీయుడు, డైరెక్టరులకు లభించియుండక పోవును. ఏది ఎటులున్నన, ప్రభుత్వము వారిని భారతీయులై యిబ్బందులను తొలగించునని గోరుచున్నారో, అట్టి యిబ్బందులను తమంతట తామేకలిగించుట, పరిహాసమునకు కారణమునను.

బర్మా పరిపాలనము

బర్మాలో వార్తాపత్రికలపై దాడి యారంభమయ్యెను. బర్మా అబ్జర్వర్సుపత్రిక అచ్చునున్న ఫన్ ప్రెస్సు చెల్లించిన రెండువేల రూప్యముల

ధరావతు, ప్రభుత్వ స్వాధీనమై, 5 వేల రూప్యముల ధరావతు తిరిగి కోరబడినది. రంగూను మెయిలు పత్రికపై రెండువేల రూప్యముల ధరావతు నూతనముగ విధించబడినది. రాజకీయాభివృద్ధి యొక్క దిపుడిపుడే కనుల దెరచుచున్న బర్మా రాష్ట్రపు పత్రికలపై నిట్టి శిక్షల విధించుటచే, ప్రజాహిత తీవ్రమున కెట్టి స్పృహ వాటిల్లునో నూహించవచ్చును. బర్మారాష్ట్రపు డైరెక్టరు, మార్క్ హంటరు గారేమని, మాసాతకులకు దెలిసియేయున్నది. రాజకీయోద్యమములపై మార్క్ హంటరుగారికి గలయభిప్రాయములును ఎల్లరకు దెలిసినవే. మాండలేయండిలి జాన్స్ ఆంగ్ల వార్తాకులకు పాఠశాలకు ప్రధానోపాధ్యాయులగు మార్క్ హంటరు షీఫ్ గారు, ఆంగ్ల దేశమునకు వెడలిన బర్మా రాయబారులలో నొకరుగ నున్నారు. రాజకీయ వివాదములలో పాల్గొనుచున్న మార్క్ హంటరు షీఫ్ గారి పాఠశాలకు ప్రధానోపాధ్యాయులుగ నుండవలయును, పాఠశాలాధికారులు వారిని కేరళ యుద్ధోగము స్వీకరించగోరవలెననియు, లెఫ్టి నెంటు గవర్నరుగారి యనుమతితో డైరెక్టరుగారు వ్రాసిరి. ఆంగ్ల దేశమునకు వెడలిన రాయబారులలో ప్రముఖులగు సురేంద్ర నాథ బెనర్జీ గారు, రిక్టర్ కళాశాల కధ్యక్షులు. యినను, వంగదేశ ప్రభుత్వమువారు లెఫ్టి జోక్యము కలుగజేసి కొనలేదు. బర్మారాష్ట్రాధికారులు నిర్బంధములపై నిర్బంధములను వరుస వెంబడి విధించుటచే, ఆ రాష్ట్రంలోగూడ నశాంతి ప్రబలును. రాజకీయోద్యమములు తగ్గుటకు మార్క్ ఇంకను హెచ్చుచు. క్రొత్త రాష్ట్రములలో జరిగి మామూలునైనన, బర్మాదేశాధికారులు కఠింపుచుచుచో, తాము ద్రోహులమని మార్గము లాధికరముగాదని గ్రహించ గలుగుదురు.

హంటరుసంఘము

హంటరుసంఘమువారు, కంబాబు దేశస్థితిగూర్చి సోమవారమునాటినుండియు, విచారణ ప్రారంభించెదరు. ఈ సంఘపు నిర్మాణము సంతృప్తికరముగ లేదనుట తేలెల్లము. ఇంకను ప్రజల పక్షపు వారు అత్యల్ప సంఖ్యాకులగుట, దీని విలవను తగ్గించుచున్నది. ఈ సంఘమునకు మార్క్ హంటరుగారు తీర్పులను రిజైజు చేయుట కధికారము లేదు. ఇకపై టిబెట్ నిర్మిత బడుట వలన, విచారణ కర్వనసాసముపై ప్రజల కంతగ శ్రద్ధ గలగను. విచారణయందయినను, న్యాయస్థానముల కార్యక్రమ మవలంబించ బడుచో కొంతవడి మేలుగ నుండును. దేశీయ మహాజనోపసంఘమువారు సాక్షులను ప్రశ్నించుటకును, క్రాసుపరీక్ష చేయుటకును, న్యాయవాదుల కంగీకార మొసగవలయునని కోరిరి. ఈ కోర్కెను బొంబాయి రాష్ట్రపు కంబాబు రిజిస్ట్రే సంఘము వారు బలపరచిరి. దీనిని విచారణ సంఘమువారు పూర్తిగ సంగీకరింపలేదు. సాక్షుల పక్షమున న్యాయవాదులు సాక్ష్యమియ్యుననియు, విచారణ సంఘమువారే విచారణ స్థలు పురుషునియు, న్యాయవాదులు ముఖ్యులుగ సంగతులేని యయినను వదలివే మబడినయెవల తెలుపవచ్చుననియు, సంఘమువారి యనుమతి బొంది క్రాసుపరీక్షకు వారు లోను గావచ్చుననియు, సంఘకార్యదర్శి చెప్పుచున్నాడు. కాని విచారణ బహిరంగముగ జరిగి, ఉన్నత న్యాయస్థానములలో నవలంబించబడెడి కార్యక్రమమును హంటరు సంఘము వారవలంబించని యెవల, వారు గావించెడి నిర్ణయము విశ్వాసపాత్రముగ నుండజాలదు.

కాంగ్రెసు రాయబారులు

లోకమాన్యతిలక్, కేలార్ గారు ఈ నెల 30 తేదీన బయలుదేరుచుననియు, వలెన, కపర్తి సభాముగారు ఇంకను ఆంగ్ల దేశమునందే నుండుననియు, కేసరి పత్రికకు తంత్రివార్త వ్రాసెను. వలెలు ప్రభుత్వము బిల్లు బాసనమునవరకు కాంగ్రెసు రాయబారుల పక్షమున కృషి సలుపుచుండునని తలకుగాను, వండిత గోకర్నాధ మిత్రా గారికి తంత్రి నంపిరి.

సక్కలు పిల్ల నెత్తుననిపోవుట.

మలయాళమునందు క్విలాండ్ కి సమీపమున వడువూరు ను కుగ్రామముగలదు. ఆ గ్రామమున సెక మారుముల నొంటరిగా నొకరుడికలదు. ఆరుదేశలో చెరుము నిరసించుచున్నాడు. వాని ముగిసినది 12 నెలలు తనిపిల్ల నింటకుండు తలిదండ్రులు పనికిరానిది. చీకటిపడినది తారించు రాలేదు. ఆ సమయమున కొన్ని సక్క లాకుడిలో మాదిరి ఆపనిపిల్లను సమీపమునందు కుదేలకొని కీపు కొని పోయి తినివేసెను. తలిదండ్రు లా వారి కచ్చిమానగా ఒక కాలును ఒకవయస్కాత్రుని మిగిలి యుండెను. మరయోళ్ళ మందరి క్రూరుములతో బోళ్లు మేకపిల్లలు గొర్రె పిల్లలు చున్నరు వారిని సక్కలెత్తునని పోవుట గలదు గాని మానవ శుత్రులకు కొనిపోయి తినివేయని ఆరుదని యొకరాసి.

కాలిఫోర్నియా విషయము.

అక్కడ కాలిఫోర్నియా సంఘాన్యత్తును ముతతజా మున్నే నుగాను యుండియు ముక్రిగాకరింపవలయుననియు సంఘమువారికిని తులినార్తల నంపిరి. ఇటీవల లామోనాబర్ని గారు పె. ఫిల్బుసం దొంగిల యుద్ధవాదము బట్టిమాడ టిర్ని సాత్రా జ్యముగూర్చి వారి కనుకూ భావమున్నట్లు కనబడెను. ద్రిటిఫు సాత్రాజ్యమునందు హెచ్చుచుంది మహాన్యాయము అందువలనన వారి తమ భావములను స్పష్టముగా తెలిపి యుండుటల నకు సంధి సుధి లోటిటి ఫు వారే ఆ నుకూలముగా వాదించుట యందు గ్రాధాన్యము కనీవ వలసియుండెను. అట్టిచో ప్రధానమంత్రియిట్లు ఉడివెనని సుధి సభవలన వెట్టిలాభము కలుగవలక అనుమానము మహాన్యాయములకు కలుగుట సమాజము కాలికి భంగము కలుగ వలకుట మేలు ముగగు హెచ్చరించుచున్నాము. మీ ఆలోచనకు వాటింప వుండిరి కేలుసంద పునుతరుగు స. యోధము కలుగవలసి తులినార్త లును తెలుపబడె.

బంగాళా రాజధాని ఆలోచనము.

బంగాళా రాజధానిలోని ఆలోచనమునందు ప్రభుత్వమువారికి తీర్మానము ప్రకటించిరి వినిలో నీ క్రింది సంగతులుగలవు. జనములకంటే ముఖము లభింపగలదు. విషజ్వరముచేసిన చాలమంది చనిపోయిరి. ఆ జ్వరము సుకర్మిరములో రెండువర్షములు అ కచ్చెను. అందువలన జనము డర్బారులె పోవుటకై ఎన్నిమో చిల్లర లోగములు వచ్చెను. విషజ్వరమువలన 860 కేలు మొదలుగొని 400 కేల మంది వరకును చనిపోయి యుండును. రాజధానియందు కేలములకి 829 వరకు జనములు, 83.1 వరకు మరణములుండెను. ముక్రిపు జ్వరమువలన వాడ చాల మంది చనిపోయిరి. ముక్రిపు జ్వరము తీవ్రముగ వచ్చుటకు విషజ్వర మే కారణమై యుండును. 1917 లో 868,769 మంది చనిపోగా 1918 లో 1,857,906 మంది చనిపోయిరి. అందులో 865,159 మంది విషజ్వరముచే చనిపోయి యుండునని వాదించుకొనుచున్నాడు. విషజ్వరము జాతులో ప్రారంభమై త్వరలోదేశములో ప్రాకెను. రైతు ప్రముఖులవలన వడియెక్కువ త్వరలో వ్యాపించెను. మొదటి సారివచ్చునపుడు వ్యాధి వారములకు రెండవసారి వచ్చినపుడు ఆ మరణ ఉత్పత్తియు నుండి చాలమంది చనిపోయిరి. పట్టణ వాసులకు గ్రామవాసులకు భేదము లేకుండ ప్రజలకు విషజ్వరము తగిలి చనిపోయిరి. పట్టణములలో కంటే గ్రామస్థులలోనే యెక్కువమంది చనిపోయి చనిపోయినట్లు కనిపించుచున్నది. పురుషులకంటే స్త్రీలకే నీ వ్యాధి మెక్కువగవచ్చెను. పడియెడ్లలోపు పిల్లలకంటే, వృద్ధులకంటే, యౌవకులు యెక్కువగా వ్యాధికులైరి. అకస్మాత్ వ్యాధి ప్రారంభమై త్వరలో వ్యాపించుటచే అంత వైద్యులకు సాయము చేయుటకు నీలు కలుగదయ్యెను. కాని వ్యాధికి తగిన చికిత్స తెలియనందున యెమిదేయటకు సాధ్యము కావోయెను.

పల్లెసెటి వాణిజ్య ప్రకటనము.

ధాన్యముల ఎగుమతి, ధరలు ఎక్కిపోవడము.

యధానిక నాంధ్రులకు ఇచ్చిన ఎక్కువ విధమున
1918 ధాన్యముల అమ్మకంపై పరిశోధనాత్మకములను ఎగుమతి
సమయమున, అందుచేతనే ధాన్యములను
ఎక్కిపోయి వున్నందున అనేకమంది ఇంకా అను
కోయి వున్నట్లున్నది. ఇది చాలా గొప్పపాపము అని ఈ
క్రింద కనబడిన సంఖ్యలు దుబావు చేస్తూవున్నవి:— 1914
వ సంవత్సరములో ఏప్రిల్, మే, జూన్, జూలై నెలలు
చాలాగింటిలోను 2లక్షల 95 వేల 881 పుట్ల ధాన్యము, అన
గా, విద్యుత్తు వగయిరాని, చెన్నకట్టమునండి సుద్రము
గా బయటికిపోయి ఎగుమతిచేయబడినది. అయితే ఈ
సంవత్సరములో అన్ననో అలాగని నెలలలోనే అదంతము
9 వేల 207 పుట్ల మాత్రమే చెన్నకట్టమునండి సుద్ర
మునంద ఎగుమతిచేయబడినది. 1914 వ సంవత్సరమున అ
సామాన్య నెలలలోనే మన ఇండియాలో మంత్రి లో
నుండి, అటువంటి సకలత 58 లక్షల 61 వేల 864 పుట్ల
ఎగుమతి చేయబడినది. ఈ సంవత్సరములో అన్ననో, 9 ల
క్షల 85 వేల 824 పుట్ల మాత్రమే సుద్రమునందాగా ఎగు
మతి చేయబడినది. ఈ క్లుప్తములో చాలాభాగము బర్మా
దేశములోనుండి ఎగుమతి చేయబడినది. అది రావనానునది
లంకకు విశేషముగా పంపిణీయబడినది. అట్లే మన దేశ
పుర చాలామంది వుండినందున వారికి అన్నము కావలసి
ంది అది అట్లా ఎగుమతిచేయబడ్డది గనుక యధానిక
కు ఇచ్చిన మన ఇండియాదేశములో నుండి అమ్మకం
పై ఎక్కువగా ఎగుమతి చేయబడుతూ వున్నందున
అందుకు ఆ మాట నిజముకాదు సరేనా, అటువంటి
మీరు ఈ సంవత్సరమున చాలా తక్కువగానే ఎగుమతి
యబడినది. ఇంకేమిటా మన సర్కారువారు మన
ముక్తిపై ఆప్రేరియా దేశములోనుండి గోధుమల విశేష
ముగా దిగుమతి అయ్యేవారు ఏర్పాటు చేసివున్నారు.
వారు బర్మాదేశములోనుండి విద్యుత్తు రప్పించడానికి కూ
డా ఏర్పాటులు చేసియున్నారు. యధానిక మన చెన్న
కట్టమునంద బర్మావిద్యుత్తు చాలా కొంచెమే వస్తూవుంది
న. 1918-వ సంవత్సరములో ఏప్రిల్, మే, జూన్, జూలై
నెలలు చాలాగింటిలోను 1 లక్ష 69 వేల 446 పుట్ల ధా
న్యము మాత్రమే బర్మాలోనుండి చెన్నకట్టమునంద దిగుమతి
అయినది. అయితే ఈ 1919-వ సంవత్సరమున
కయిన చెప్పిన ఆ సామాన్య నెలల
లోనే 6 లక్షల 77 వేల 579 పుట్ల విద్యుత్తు, అనగా, అయి
దులక్షల ఎక్కువగా విద్యుత్తు బర్మాలో నుండి మనకు వచ్చి
య్యెను. గనుక ఈ సంవత్సరమున మనదేశములో ధరలు ఎ
క్కిపోవడానికి కారణము మన ఆహారపదార్థముల ఎగుమతి
చేయబడుచుండడము కాదని ఇంకవల్ల స్పష్టమవుతున్నది ఇ
ప్పుడు అట్లాధరలు ఎక్కువయి పోవడానికి రెండుముఖ్యమైన
కారణములున్నవి అవేమనగా:—(1) మన ఇండియాదేశములో
చాలా రూపాయలనున్న హుండి కాగితాలనున్న క్రాత్రగా
చేయడము; (2) నిరుకు మన కంటలు పాదయురపుడము.
ఏదేమిటానయినా ఎక్కువ సామర్థ్యముండి ఆహారపదార్థముల
తక్కువయివుంటే ధరలు సుకలుగా ఎక్కిపోయి.

- (1) మన ఇండియాదేశములో సామర్థ్యముగా ఉం
ట్టు చేయడము.
1916 వ సంవత్సరము జనవరి నెల 1 వ తేదీనుండి ఇప్పు
రకున్న మన సర్కారువారు 180 కోట్ల రూపాయలను
క్రొత్తగా చేసి 88 కోట్ల హుండి కాగితాలను అమ్మకం
చేసి వున్నారు. మన దేశముల వ్యాపారరే ఇప్పుడు
పటి దేశాలలో నుంచి సకలతలను అంతగా
పొందు కొనడములేదు గనుకనున్న మనదేశపు సమయలను
దేశముల సామర్థ్యము కొంతకొంతూ వుండినా గనుక
ఇప్పుడు మనకుపటికంటే మనదేశములో ఎక్కువ
సామర్థ్యమును కలుపించినది.
- (2) నిరుకు మన కంటలు చెడిపోవడము.
పోయిన సంవత్సరమున మన ఇండియా దేశమునంద
న్న చాలా తక్కువగా కురిసినదని అందువల్ల మన
కంటలు చాలాతక్కువ తక్కువయి పోయినదని అందరికిని
గా తెలిసినదంతే అయివున్నది. అందువల్ల ప్రజలు చాలా
కష్టము కొనకొంటారుగాని మనదేశములో ఆహార

పదార్థముల కొరతలేదు. ప్రజల దగ్గర వ్యా
ధుల ఎక్కువగా సామర్థ్యములేదువల్ల, ధరలు అది త
కు ఎక్కువగా పెట్టిపోయినది.
సర్కారువారు క్రాత్రగా చేసిన రూపాయలున్న
మాట్ల మన దేశములోనే వుండిపోతున్నవి. అందువల్ల
ధరలు ఎక్కిపోయి వుండినందున ఇప్పుడు మళ్ళీ తగ్గి
పోయినది. అయితే ఈ యేమి మన ఆదర్శముల
మనము బాగా కురిసివున్నది గనుక మన పంటలు
పొందవచ్చును. కాబట్టి మన ఆహారపదార్థముల మన
కు సమర్థిగా వుంటున్నది అందువల్ల ధరలు తగ్గిపోత
వనిపించు సమర్థిగా వుండవచ్చును.

జీతముల సంఘము.

దొరతనమువారి ప్రకటనము
రాజధానియందలి గవర్నరు మెంటు నాగరకమున గల
దేశము వారికంటె బహుశా మనమునకు చాలావరదొరతనము
వాసుండి. జీతములను పెంచించుచున్నాము అలాగిం
టుకొని సంవత్సరము అట్టేలనూ కొక సభసాగము. ఆసభ
లో మెంటు అనుబంధి 1914 సంవత్సరమున నాగరక
జీతము కొంత పెంచించబడినది. యధానిక ఇంకను
జీతము అధికము చేయబడు పనిలేక పోయినది.
1918 సంవత్సరమునందు మేము మౌనమున అధిక
మన నాగరకము అతివెక్కు ఇప్పుడు ముడిసినది. ఎల్ల
కాబట్టి అతివెక్కు ఇప్పుడు పోలేక కాన, జీత
ము పెంచుచేయుట ఒక సంఘము దొరతనమువారు
పట్టుచేసిరి.
గౌ. జె. ఇ. మాస్టర్, గౌ. రావుసాహెబు
అనువాదిగా నుండ సంకీర్ణించి. ఈ క్రింద వేర్వేరి
నవి సభ్యులుగా నుండ సంకీర్ణించి:—
గౌ. జె. హెచ్. ధాంకర్ గారు, గౌ. రావుసాహెబు
టింబెరమాస్టర్ గారు, గౌ. రావుసాహెబు వి. కె.
రామకృష్ణగారు, గౌ. హెచ్. హెచ్. యె. మహమ్మద్
ఉల్లాహ్ సాహెబు బహదర్ గారు, డాక్టరు గిల్బర్ట్ టెంట్.
ది. హెచ్. హెచ్. మెన్డెల్ రామచంద్ర రావుగారు, కూడ
ఉన్నవారిది. ఈ క్రింది విషయములపై సంఘమువారు
తీర్మానించినది (1) గామదొంగల జీతములు, చేటలు (2)
స్థలములు, కాపీలములకు ఉద్యోగ ప్రారంభదేశము లెం
కందవలె (3) పట్టణములకు అధికదేశము లిచ్చి పెద్దము
డి గమలములకు ప్రభుత్వమునే నియమించుట, (4) రెవెన్యూ
యెక్సైజు, డిప్టీ కమిషనరులకు కమిషన్లు (5) కమిషన్లు
జీతములు, (6) జీతములకు గ్రేడ్ మెంట్ల కృత్రిమత
లేక సర్వములపై స్పష్టమైనది, (7) ప్రస్తుత మిచ్చు
జీతములు సమయముగా మున్నవ, (8) ఉపాధ్యక్షులు
తెలుసుగు చదువువారికి విద్యార్థి వేతన మిచ్చవలెనని.
ఈ రాజధానియందు జీతము లెంక అధికము చేయవలెనని.
ప్రస్తుతపు వస్తువుల మార్పులకు అనుగుణించి, జీతము
ఎంకవలె అధికము చేయవచ్చు (10) ఇంటి అడ్డము
గమముగా నుండుటలే, విద్యుత్తులకు, ఇండ్లు కట్టుట
లేక అతివెక్కు యిచ్చుట మున్నవి నియమములు (11)
కలల క్రమము ఖర్చులకు అధికము చేయవలెనా (12)
యునాను వైపులే గుర్తులకు జీతములు (13)
కలల ఉద్యోగములకు తగ్గించవచ్చునా.
ఈ విషయములకు సంబంధించిన సమాచారములకు తెలి
కొనటకు అధికారులకు, అధికారులకు, యాసంఘమువారు
ముందుగా కొరవచ్చును. అప్పుడు, తానుగాని, వేరొక
భర్తగాని, ఇతర జిల్లాకు పంపవచ్చును. గవర్నరు మెంటు
ఎక్కిరిం అందరు ఈ సంఘమువారికి సహాయమునరెచ్చెదరు.
సంఘమువారు తమ తీర్మానములను మార్చి 31-వ తేదీలోగా
వకటింక సాగింతును.

మలయ చందనము

గవేరియా అను మెగరోగమునకు తువారము,
వధ్యము లేదు. వివిధరీతిలో వనితకు
ఎలుపు, తెలుపు, వచ్చు, అను ము
డు విధముల మెగరోగమును మూడు
భాగాలుగా భాగములు. అనేక రాజ
కుటుంబములలో వాడబడిన గొప్ప
జాతము. కల దల్లి-కె రు 2-0-0.
గంధర్వసారస్వతీ, రాజముండ్రీ.

(1251)

ఆముదములు.

ఆముదము లన్నిదేశము లందును వైరుధ్యములను
చున్నను, ప్రపంచమునకు గావలసిన ఆముదములలో విశేష
భాగము హిందూదేశము నుండియే యెగుమతి యగుచున్నది.
యధానిక కాలమునకు వెనుక అయిపోయినాను సంవ
త్సరమునకు సగటున 118800 టన్నులు ఎగుమతి యగుచుం
డెను. ఇదివలెనే మనదేశము నుండి ఆముదము 10 లక్షల
గాలముల వైగా (తతి సంవత్సరము పోవుచుండినది. 1918-
19 సంవత్సరమున, 26, 12,000 టన్నులు విలువ గల
17,28,000 గాలముల ఆముదము ఎగుమతియయి
నది. అదేసంవత్సరమున 148,58,000 టన్నుల విలువగల
18,49,000 హెక్టోలీట్రుల ఆముదములు ఎగుమతిచేయి
బడినవి. ఆముదము వ్యాపారమున హిందూదేశ మంత్రాము
భ్యుత్తరమయినది దీని యుక్తిపై మనముచేయ
వలసిన కరిత్రయంతయో చేయబడెను
ఇక ముందు వాయు విమానములు వృద్ధి
యైకొని ఆముదముయొక్క అవసరము పెంచునట్లుకు
సందియములేదు. ఒక వాయువిమానములకు మాత్రమేగాక,
జైవధముగని దీని క్రయోజము చాలకలదు. మనదేశమున
నింతచదురు ఉత్పత్తియగుచున్నది, మన జైవధ ప్రక్రియ
లపై విదేశములనుండియే చదురువచ్చుచున్నది. ఆముదము
మాయరబ్బరును, మాయలొనను, ఇంకన
నేక విధములగు సామగ్రిలయందు వస్తు
వులను, ఎరువులను, రబ్బరులను చేయుటయందును,
వెన్నెలకొనియే కాంతినిసగుటకును, మలీను నీళ్లు తాగి
పోవుకడకు చేయుటయందును, రంగుకాగితములు చేయుట
కును విశేషముగా వినియోగింపబడుచున్నది. వడయటి ఇండి
యా దీవులలోని పంచవారమరలలోను
ఇండియాలోని రెయిలు బండ్లకును, ఇంగ్లాండు
లోని స్టీరులకును మలీను దీపములు పెట్టుటకు వాడ
బడుచున్నది. ఇట్లు విధముల దీని యుపయోగము సామ్య
త్వదేశములందు పెచ్చి, ధరలు పెరుగునపుడు మనదేశమున
దీపములు పెట్టుటపై ఆముదమునకు బహుశా, కిరణమునకు
వలెలలోనూ వాడుటయందు వింతలేదు.

ఆముదపు పుచ్చుకాడ చాక్లెట్లపై ఎరువుగ కనిక
వచ్చును. ఈ పుచ్చుకాడ నూనెను 7 పాళ్లు వైట్రోజెన్
కలదు పొటాష్ కూడ కనికరమున్నది. ఆముదపు పిండియందు
ఫాస్ఫోరస్ కూడ కనికరమునుండుటచే చాలములకు మండి
బలమునిచ్చును, చవుకలను ఆముదమునండి గ్యాస్ కూడ
తీయబడును. ఇటీవల, చమురుతీయబడిన పిండి నుండియు
దీని గ్యాసును తీయబడుచున్నది కనుక గొన
బడినది. ఆముదపు మెగ్రులకులెంతవరకు ప్రతీతి యున్న
ను ఆలెలను తీయను. కాడలయొక్కము ముట్టువు ఈయములను
తియ్యచేక పొడిచెయ్యును. ఆ సామగ్రి ఆముదపుఆముదము
జల్లి పుట్టువులకు మెయ్యున్నది. ఆముదపుజల్లియందు
కాగితములు చేయుటకు వినియోగము ప్రోత్సహించు
వచ్చును.

టెరియంటలు కాస్పరెన్సు

సాచ్యమహాసభ వూహనరమున సమంజసములమొద
టివారమున జరుగును. ఈసభ జరిగిన పిమ్మట మహమ్మదీయ
విద్యార్థుల జరుగునగా చాల మంది మహమ్మదీయ ప్రముఖు
లు వూహనరమునకు వచ్చిరి. వారిలోచాలమంది మోయిల
హిందూభగవంతుల సతిభులుగానున్నారు. మోమరాద్దీ,
ఎం. ఏ, డాక్టరు ముర్రెహమ్, ఎం. ఏ. నాసిర్, ఎం. ఏ.
గార్లు మున్నగువారు కలకత్తా, డెల్హి వైద్యసాహాయ అల
హాబాదు జబ్బులయొక్క ముఖ్యకట్టములనుండి వచ్చిరి.

ఉపాధ్యాయులు-రాజకీయములు.

మాండలే బుడిట్టు ఆంగ్లోవెన్నకట్టల నూక
పాకుమార్తె ముంకును సీతగాన బర్మాతెరిగినదన
నందు సభ్యులుగా బ్రిటిషుదేశమునకే వాసియందుకుట
నరని నాపయించుచుండు నింధనలకు కృతిరేకముని బరా
విద్యార్థిభాదైర్యుల సాతకాలా పుహాల సంఘమువారి
వారిను. సీతగానికి మరి మూడు నెలలు సువిద్యుట్
సంఘమువారు తీర్మానించె. మిగ వాగినతఖ ప్రతి
గానికి సంపుటకునాడ వారు తీర్మానించెరి నూకర్
దైర్యులకు జాలువారిస.

వృత్తాంతములు

(1)

ఎనుగులు:—రంగూనులో దొరకనమువారు రెండు ఏనుగులను విక్రయింప దలచిరి.

బొంబాయి గవర్నరుగారు:—గవర్నరుగారు 80-వ తేదీ వ్రతమును సమరవారముగా వ్రాసాడు వచ్చిరి.

సంధి పుట్టినము:—బెంగళూరులో సంధిపుట్టినము కత్తె భవముగ కురుకుట కట్టి ప్రభుత్వములు జరుగుచున్నవి అని దెలుగుల అధ్యక్షుక్రింద సభ జరిగినది.

అదవియ్యగముల బాధ:—కూనూరులో అదవియ్యగముల పురలెడ్డల వంటను వాణిజ్యము చేయుచుండుటచే వానిని సుహృదులుకు తుపాకులను ధరించుటకు లైసెన్సుల నిష్పించుట నీలగిరి కలెక్టరుగారిని కొండవాకుల ప్రతినిధులు కోరవలెనని సమాచార సంఘసభయందు తీర్మానింపబడినది.

యోధపురము సంస్థానము:—యోధపురము వంటబడిన నేలకు సంస్థానమువారు ప్రత్యేక 800,000 రూపాయలను వ్యయపరచిరిగాని యిప్పుడు వానిని బ్రిటిషు దొరకనము వారి వలన పుచ్చుకొనబడుటకు విరాళముగ నిచ్చివేయుటకును రికేంటుసంఘము వారు తీర్మానించిరి.

మెయిలు టపా:—బ్రిటిషుదేశమునండి రైలుమార్గ కంపెనీలు టపాను పోస్టుకేసుమార్గముగా రావలెను. ప్రాన్సు దేశమున రైలుబండ్లకు పనిచేయుచున్నదిగాన టపాను గరిగా స్టీయరుల కందకపోవుట తటస్థించుచుండు నని స్టీయరుల కంపెనీవారు ప్రకటించిరి.

పరకము సహకారములు:—రంగూనులో సగలరైతులకు కూంటు కొనవేసివారి యొద్ద పనిచేసిన రాజస్వామయ్యలకు సకము 1500 రూపాయల వెలగల పరకమును పొంది చెప్పపురికి వచ్చెను. అతనిమీద ననమానము కలుగుట చే పోలీసువారు చెన్నపట్టణమునకు దరసిని కట్టుకొనిరి. పరకము దొరికింది.

బొంబాయి జరిణి పోస్టాఫీసుకు తెచ్చుకొని మూడవరైలు మేడలో అగ్ని ప్రమాదము గలిగెను. క్రిందిభాగము 12వరకు మిదిభాగముల నివాస ప్రదేశములుగను ఉపయోగించుచున్నవి. 12వ 8 అజమానికి 50 వేల రూపాయల నష్టము వచ్చెను. కాని 20 వేల కరకు భీమాచేసియున్నాడు. పొందవుల బట్టవాడొకడు మూడవరైలుపై నుండిపోయెను. ఎంతయో కష్టముపై రక్షించబడినది.

సమగ్రత:—రంగూనులో సమగ్రతక భరవతు 2000 ను కరకుచుకొనబడినది. వరల 5 వేలభరవతు కొరలదెను. రంగూను మెయిలుకు యిదివరకు భరవతులేదు. ఇప్పుడు 2 వేల భరవతు కొరలదెను. అట్లుకొరరాదని ఆక్షేపించుచు కత్తి కాధిపతి భరవతును కట్టెను. ఇట్టి కరవర్యలకలన ప్రజల అభిప్రాయముల సదాచేయజూచుట కృషివాల విధానము. మైసూరుకు ఎన్నడును మిలిమిరిన వారలు వ్రాయలేదని కత్తికాధిపతి ప్రకటించెను.

అమెరికను విద్యార్థి:—టిల్లెటూనున్న అమెరికను విద్యార్థినిగూర్చి ఇంగ్లీషుమనుష్రులక్రింది సంగతులకు ప్రకటించుచున్నది. దల్లియు నై. ఎవన్న వెంకాయనాడు ప్రాణధర్ యూనివర్సిటీలో ఎం. ఏ. కిరీక్ నిచ్చెను. అతడు దా ఫర్స్ట్ క్లాసు నకు వెళ్లి చాల పరిశోధన చేసెను. అతడు ఆరు మాసములు అమెరికనులలో పనిచేసెను. 1918 లో వరకు వక్సినిషియాలో యాత్రచేసెను. అక్కడనుండి ఆతడు కాక్స్ ము వెళ్లెను. అక్కడినుండి పుణ్యక్షేత్రములను దర్శించుచు నీక్కిము వెళ్లెను. అక్కడవరకు టిల్లెటూనుగారిని పరశోధించుచున్నాడు. ఆతడు టిల్లెటూనును అత్యంత గ్రంథములకు భాషావారి కరణము చేయుచున్నాడు.

పోలికపు రాజుగారు:—ఈనెల 31-వ తేదీన వీరు రాష్ట్రమునకి బయలుదేరుదురు. వీరికొరకు బ్రిటిషువారు రాజగౌరవంపురు. సార్వభౌముని ద్వితీయపుత్రుడు అబ్దుల్

రాజుమారుడు దోరవరపులు ముగ్గురుగారు గాత్రము బంధుమిత్రములుగాను బంధువంశము రాజులను సహకారముగా కలిగియున్నాడు. వారును సైని దీనిగిల్లుచున్నాడు విందుజరుగును. ఆతడు ముగ్గురు పుత్రమును స్వస్థ పేటికయందు సమస్థులగు పిమ్మట గారు విద్యను, అట్లగుచున్నాడు 4 వ తేదీన ముగ్గురు వెళ్లి అటునుండి ఎవరియో రోసితులకుమాది 8 తేదీన ప్రాన్సుకు వెళ్లెదరు.

కర్మమార్గ ప్రాంతములు:—వయోనిరు ప్రాంతము ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—తేహీందలమున రాజులును కలెక్టరులకులసి పనిచేయుచున్నాడు. అప్పుడు వానినికల అక్రమించుకొనియున్నాడు. వారికి అప్పుడు మునుండి ఆహారసాగ్రము వచ్చుచున్నది. పోలికపు ముగ్గురుగారు హిందూదేశమున పుట్టిరి. సంధిని మొట్టమొదట నేమిచేయవలయునో 28-వ తేదీనాటి ప్రత్యక్షరకటనమున ప్రకటించబడినది. కలెక్టరు ప్రతినిధులు ముగ్గురుల ప్రతినిధులను వారిపై విధింపబడువరకులనుకల కాపాడువలయునని ఆత్రుకటనమున. ఏత్రుకటన వాడినదెనుట యాత్రుకటనలో ఆత్రుకటనందూరా ప్రకారము ప్రకటించి నిర్ణయించి.

మూలబట్టల ధర పెరిగిపోవడం తగిన ఏర్పాటు చేయుట సర్కారువారు క్రిందటి ఫిబ్రవరినెలయందీ గాని సమాను చేసి. అప్పటినుండియు బట్టలధర లంత విముగ పెరిగెను. అందుచేత వాణిజ్యమున క్రవారము నింపబడిన అధికారవర్గము కొంతకాలమువరకు కలెక్టరుని చూడెను. మరల ధరలు హెచ్చి హెచ్చుభాధములను ముట్ట సంధించునని వారు వరల వీకల్రోలు వద్దలని, వీకల్రోలు వద్దలను నూలుబట్టల కలెక్టరులకుగవచ్చెను. వాయసు గారు హిందూదేశపు చెజుటపట్టిచారణ ధుమునకు సహాయధ్యక్షులుగ నుండిరి. కాని సమయముగల రుచుకును కలెక్టరులను సూడ చూచెదను.

ఉదకమండలము పోలీసులు:—ఉదక మండల లో పోలీసులు కట్టుకుట 5, 6 లక్షల రూపాయలను సహా, ము చేసవలసివచ్చెను మునిసిపలు చెర్చుచుగారు కోరగా, 5 వ కంటె అగర్వమైన వలలున్నది. వీరకుట ఇట్లు కట్టవలయును. వివక్షరము రాకుండ ప్రజలకు కాపాడి నుచు యులు చేయవలయును. ప్రజల ఆరోగ్యమునకు సహకరి యొన్నియో కార్యములను చేయవలసివచ్చెను. కావున పోలీసులు కట్టుకుటలమును విశేషము గడిచిన తరువాత వారిచింతచున్నది నీలగిరి వర్తక సంఘమువారు (కృ) నిందిరి. ప్రస్తుతము కాపురమున్న ప్రజల 5 లక్షల సంఖ్యలుగలరు.

వర్షము సకాలమున పడుటకు నిరుద్యోగము కల కర్షన బొంబాయి రాజధానిలో వంటలు కొంచెము నమగ నుండగలవనియు, అందుచేత వంటలు చెరుకులను గల 2 మాసముల నుండియు వివిధ ప్రదేశములలో జూమినా క్రయకర్తలు లావరించు బడిన కనియు, ఇక దవి ఆపువల చేయబడుననియు బొంబాయి ప్రభుత్వము వన తెలియబరచుచున్నాడు. కతు:వ్రుము చాల వివరిముగ నుట్టవల 20 కొట్టపానుల పాలనసరఫరా చేసినను సూడ కల యిప్పటి లోలగలేదు. ఇవిలో జూమము కలిగినపుడెని అసధికారులు తోడ్పడుచు వచ్చిరి ఇప్పుడు:ట్లునే తోడ్పడుచున్నాడు. బొంబాయి రాజధాని యొప్పువాక సంఘము వారు రూ. 12, 80,000 లు విరాళములను వసూలుచేసి అందు కిలక్షల రూపాయలకు భారతీయులు జూమభాని నివారకాధికారులు జూ 82 వేలను వెచ్చర్చు ఇండియాటర్, క్లబ్బువారును ఇచ్చిరి. అంతియే కతువులకుగడ్డి కునవ్యులకు వస్త్రులునునిచ్చి వారికయో వసాయ మొనరించి. గవర్నమెంటువారు పన్నులను కర్షించియు, తక్కువవడ్డీ ముఖ్యలనిచ్చియు వెంటయో సహాయ మొనరించిరి

వాడియా మండల మండలి సదులనుసూర్తి తగిన విచారణచేసి వాటి ముపయోగార్థ మేమిచేయవలయునో అన్న యు హుగ్గినదిలో కలియుట ఎరివర కావ్యకము తెలుకలసివచ్చె 1917-వ సంవత్సరములో సి. జి. స్టీవెన్ ముగ్గురుగారి యావమాన్యమున ఇండియా ప్రభుత్వమువారిక కమిటీ

సేర్పాటు చేసిరి. ఆకమిటీవారు విచారణచేసి రిపోర్టునందిరి. హుగ్గినది చాలవేరకు చెడిపోయినదనియు దానికలన కలకత్తా సగమునకు చాల ముప్పు రాగలదనియు మేజరు ఎఫ్. సి. వార్డుగారు చెప్పవదానిని వారుగిరింపలేదు. వది చెడి పోవడం తగిన ఏర్పాటులకు చేయ జూర్యోచుననియు దాని కలన కలకత్తానగరమునకును మట్టుప్రక్కలనుకు ప్రదేశములకు చాల లాభింపవనియు, వాడియాను సదుల:యొ దానిలోవడి అనది నిరంతరము ప్రకటించుచుండునట్లు చేసిన చెడదనియు, అట్లు వాడియానుసదులు దానిలో కడువపును ఎక్కడ ఒండు పడవకుండా జూడకుల ముననియు, వానికా పోకర్తములకు హుగ్గినది యొకేయ ప్రకృత్యుగ నున్నదనియు భాగీధి మొదలుగాగల సదుల:యొ దానిలోని టంగముగ పడుచుండవలయును గావున వాటిని నిరోధింకెదను భూటలకుగాని మరెవలకుగాని కట్టు యెత్తించి. క్షయవారండుల కనుమలొకసూడ దనియు, వాటిని లంతె. వరకుగాని వాడియావరకెన నుండు సదుల:పానులకు కాలకులను అన్నిటినిజూచుచు తగిన ఏర్పాటులకు చేయుటకు కలకత్తా పోర్టు కమిషనరు లోక కమిటీక సేర్పడవలయుననియు, అట్లే ర్చుకుటలకు వడికరావాయు కంకరామును గలిగించు ప్రాత్ర అకట్టు మొదలగువాని నిర్మించుటకు వీలు లేకుండవారా చేయుచుననియు కమిటీవారు చెప్పిరి.

వాతావరణ నిధి

1919 సం॥ అక్టోబరు నెల 31-వ తేదీ శుక్రవారము.

దేశములు	అక్టోబరు 1919	అక్టోబరు 1918	అక్టోబరు 1917	అక్టోబరు 1916	అక్టోబరు 1915
అమెరికా	88.1	71.1	...	40.48	83.80
ఆఫ్రికా	86.1	74.1	...	80.05	81.82
ఆసియా	85.9	72.6	...	81.50	81.98
ఆంధ్రము	87.5	78.2	...	85.76	88.21
ఆంధ్రము	92.2	71.5	...	25.98	22.88
ఆంధ్రము	88.8	75.8	...	18.67	21.50
ఆంధ్రము	87.2	70.7	0.56	27.17	28.98
ఆంధ్రము	86.8	68.8	...	80.24	29.49
ఆంధ్రము	92.4	72.6	...	81.50	21.87
ఆంధ్రము	93.8	71.5	...	17.18	17.57
ఆంధ్రము	98.4	72.6	...	18.84	24.18
ఆంధ్రము	98.8	74.9	...	27.18	25.92
ఆంధ్రము	94.2	64.8	...	88.60	81.02
ఆంధ్రము	88.0	72.0	0.82	23.08	81.21
ఆంధ్రము	88.7	72.1	0.11	84.42	88.78
ఆంధ్రము	87.2	71.6	0.21	16.99	16.17

వాయుభారము కొంచెముగా మారింది. వాయువులకు సుమన్థియం దిచ్చుచి. కిలోగ్రాముల కర్మాటకమందు కర్షనది. మగటి కిలోగ్రాముల దక్షిణముందు తక్కువగా ఇక ప్రదేశములకు అధికముగనున్నది. రాత్రికిగ్రాముల కర్మాటకలకు దురదృష్టముగనున్నది. వాయువ్యార్ధి సర్కారులకు కర్ష అంతకు అధికముగనున్నది. వందయందు 1 కిలో ఇంక కడలాయందు 1 కిలో, వాగవట్టునునందు 1 వందకు కరిగినది స్థితి సాధారణముగానే యున్నది. భారతమునగత కర్షుభాగమునకు పోవుచున్నది. వలకు: వర్షము కరియవచ్చును. వాయువుయందు అధికమగు కు కరియవచ్చును.

ఎవ్వరు బి. రాను. అక్టోబరు వాతావరణ కార్యక్రమము

ఆంధ్ర దినపత్రిక చందా.

12 మాసములకు	18.
6 మాసములకు	9.
3 మాసములకు	4.
1 మాసములకు	1.

ఆంధ్ర వారపత్రిక చందా.

12 మాసములకు	8.
-------------	----